Poštnina plačana v gotovini
Leto XXI.
V Ljubljani, dne 20. oktobra 1938
Posamezna štev. Din 1.—
Št. 42.

DOMOVINA

Upravništvo »Domovine v Ljubljani — Knaflјeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knaflјeva ulica štev. 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 9 din, polletno 18 din, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar. Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Kako preprečiti naraščanje kmetskih brezdomcev

Te dni smo čitali sledeči zanimivi članek, ki kaže, kako si zamišljajo ljudje, ki poznajo naše kmetsko vprašanje samo iz raznih papirnatih razprav, ureditev boljšega življenja za našega kmeta.

Čedalje bolj odločno se naši pravniki zavzemajo za reformo civilnega prava, v kolikor se nanaša na ureditev lastninskih in dednih pravic našega kmetskega prebivalstva. Kako nujno in važno je to vprašanje v naši državi, kažejo vsakoletni pravniški kongresi. Letos se je priglasilo k temi »Katere zakonodajne mere se morejo priporočiti, da se obdrži nedeljivost kmetskega posestva« kar pet odličnih pravnikov, med katerimi je bil tudi ljubljanski advokat dr. Anton Urbanc. Nekaj stvarnih podatkov iz njegovega referata že zadošča za spoznanje, kolike gospodarske, socialne in moralne vrednosti je nedeljivost kmetskega posestva. Gre za veliko stvar, gre za preprečenje razkrajanja kmetskega posestva, ki rodi tako zvani kmetski proletariat.

Statistika o površini naše kmetske posesti kaže, da naše kmetijsko prebivalstvo propada, pa ne zaradi tega, ker ga uničuje spajanje malih posestev v veleposestva, temveč zaradi tega, ker kmečke posesti razpadajo na majhne parcele, ki same zase ne morejo biti osnova za donosno kmetsko gospodarjenje. Kmetsko prebivalstvo, ki je lastnik take za gospodarsko življenje nesposobne posesti, ne more napredovati. Ogromno število naših kmetov v vsej državi je že danes proletarizirano. Skrb za napredek in umnejše kmetsko gospodarjenje nima nobenega smisla, ker kmet nima dovolj zemlje, da bi na njej umno gospodaril. Kmetsko gospodarjenje v malem je danes za kmeta predrago. Četudi vloži vanj svoje delo in ves svoj skromen kapital, ne more izbiti nobenega dohodka. Kmet se mora zadolževati, ako naj živi sam in njegova rodbina.

Ako vzamemo, da je potreben v kmetskem gospodarstvu povprečno 1 hektar obdelovalne zemlje na osebo, tedaj bi moral kmetski dom in vsaka kmetska družina imeti vsaj 5 hektarov zemlje. V resnici ne doseže tega povprečja nobena izmed naših pokrajin ali banovin. Tako odpade povprečno na en kmetski dom v Sloveniji 3.53 ha, v Južni Srbiji 4.28 ha, v Bosanski Krajini 4.11 ha, v vzhodni Bosni 4.28 ha, v Vojvodini in Severni Srbiji 6.67 ha, v Črni gori in Sandžaku 2.92 ha, v vzhodni Srbiji 3.44 ha, v Dalmaciji in Hercegovini 1.72 ha ter v Hrvatski in Slavoniji 3.79 ha obdelovalne zemlje.

Sami sebe varamo, ako trdimo, da smo močna agrarna država in da je naše kmetsko prebivalstvo nepremagljiva trdnjava za slehernega sovražnika. Od 80 odstotkov našega kmetskega prebivalstva smo mi država in narod po večini kmetskega proletariata ne zaradi tega, ker ne bi imeli v svoji državi dovolj zemlje za preživljanje kmetov, temveč zaradi tega, ker naše kmetsko posestvo od leta do leta bolj razpada v majhne gospodarsko nerentabilne dele, ker lastninsko-pravni predpisi ne jamčijo za ohrano zdravega kmetskega doma in ga ne varujejo pred razpadanjem.

Naša povprečna kmetska posest ni preobsežna in skrajni čas je, da se srednje velika posest ohrani v celoti. Našemu kmetu, izvzemši v Vojvodini, primanjkuje zemlje. Od evropskih držav je naš poljedelski obrat za Bolgarsko, Italijo in Grško najbolj obremenjen s kmetijskim prebivalstvom. Pomanjkanje zemlje je tem hujše, ker je naše poljedelstvo po večini ekstenzivnega značaja in smo danes komaj v začetku prehoda k intenzivnemu obdelovanju zemlje. Po Krstićevi statistiki je v l. 1932 ostalo v naših poljedelskih obratih na razpolago eni osebi 484 din ali 40 din na mesec. Za ta znesek si je moral kmet kupiti predvsem svoje osebne potrebe in šele ostanek bi mogel porabiti za nabavo inventarja, strojev, ki bi mu služili za napredek njegovega obrata. Ti računi so najboljši dokaz šibke moči našega kmetskega obrata in kmeta kot gospodarskega faktorja. Po Krstićevem računu se porabi na našem posestvu povprečno 56 odstotkov skupnega dohodka za preživljanje delovne sile. Gospodarska moč takega posestva je seveda malenkostna. Na Danskem porabijo za delovno silo samo 17 odstotkov ali 1921 din. V takih razmerah ne more biti govora o načrtnem izkoriščanju poljedelskega obrata z lastnimi sredstvi.

Nasvet, ki ga je k tem preblemom predlagal dr. Urbanc, se glasi: Predpisi delovanja kmetskega prebivalstva naj bodo sestaven del posebnega kmetskega zakonika. Uzakoniti je treba v obliki okvirnega zakona način dedovanja in prevzema kmetij srednje velikosti po enem sposobnem prevzemniku, pri čemer se odpravijo sodediči z odpravninami. Posameznim banovinam je prepuščeno, da si urede to reč s posebno banovinsko uredbo.

Iz tega članka veje tisti tuji duh, ki smo ga že opetovano grajali ob priliki raznih anket (posvetovanj), kako rešiti vprašanje obstoja našega kmeta. Da začnemo kar pri nasvetu izplačila sodedičev na mali kmetiji z odpravninami. Že sama zamisel na možnost izplačila primerne odpravnine je nemogoča. Če kmetu vrže povprečno posestvo — kakor trdi dr. Urbanc — le po 40 din mesečno na osebo, kje bo pa vzel prevzemnik odpravnine za povprečno tri sodediče, ki so delali deset, ali morda še več let z njim vred na domači zemlji in bi si bili mogli v tuji službi prišteditи ta čas že lepe tisočake. Če se pa prevzemnik zadolži, ni več gospodar svoje zemlje, temveč le neplačani oskrbnik denarnega zavoda, kateremu skrbi za obrestovanje tega posojila, ki ga ne more nikoli vrniti.

Naše mnenje je povsem drugačno: najprej je treba dati kmetu priložnost zvišanja donosnosti njegove zemlje, kar je izvedljivo z malimi javnimi podporami za izbrano semensko blago. Pribiti moramo, da je največja sramota za voditelje našega kmetskega napredka nepobitna okolnost, da ne gredo vštric z drugimi državami v tej smeri, temveč izgubljajo čas s praznimi in krivimi statistikami in jamranjem ob teh, največkrat zlaganih številkah. **Če bi imel naš kmetski obrat pošteno semensko blago za vse panoge poljedelstva, bi mogel dobiti vsak član družine svojo letno plačo, ki bi mu narastla v lepo doto, ko bi šel od doma.** Ostal bi lahko celo doma, dokler ne bi odrepili prevzemnikovi otroci in bi si mogel potem s prihranki in zakonsko zvezo z dekletom, ki si je prav tako zaslužila doma doto, kupiti lastno domačijo. Seveda bi bilo med dediči tudi zapravljivcev, ki bi letno pognali svoj zaslužek. S takimi pa ni treba imeti nobenega obzira: naj gredo za hlapce ali pa v industrijo, kjer bodo živeli dalje iz rok v usta.

Žal velja to načelo le za manjši del kmetij, kajti tista številka v članku o velikosti naših kmetij s 3.53 ha je le povprečna, to se pravi, da je nekaj kmetij večjih, velika večina njih je pa pod tem povprečjem. Za one kmetije nad povprečjem je možno naglo izboljšanje donosnosti po gornjem našem nasvetu. Kaj pa z ogromnim številom naših bajtarjev, kako pomagati njim na zeleno vejico? Mnogo bi se dalo tu pomagati z uvedbo obdelovanja žita na gredicah na toliko omalovaževani »kitajski način«. Nedavno tega smo čitali v »Kmetovalcu«, ki naj bi bil vodnik za napredek našega malega kmeta, članek kmetijskega strokovnjaka g. Zorčiča, ki je sam videl pri Lepoglavi lepe uspehe takšnega obdelovanja žita. Mislite, da je »Kmetovalec« podprl tega praktičnega moža v njegovem stremljenju. Motite se! V istem listu je strokovnjak B. F. — oprt na lastne neuspehe v suhi Vojvodini, dočim je g. Zorčič videl na lastne oči uspehe v naši zemlji — gladko odklonil ta način pridelovanja žita. Ko se je pisec tega članka pred leti zavzemal po lastnih lepih uspehih za širjenje kitajske obdelave žita, je naletel od drugega gospoda strokovnjaka pri istem listu na enak odklonilen odgovor. To jasno kaže, kako daleč so takšni kmetijski strokovnjaki od resničnih potreb in koristi našega kmeta. Lepa in donosna je prodaja zares kmetijskih strojev, toda to ni vse. Treba je postaviti najprej pogoje za strojno gospodarstvo. Teh pa ti gospodje ne znajo, ne morejo znati, ker ne poznajo ne potreb, ne mej dosegljivosti za uspehe. Pisec tega članka se je zadnjič vozil z malim kmetom iz spodnjega dela zgornje Savinjske doline, ki se mu je lepo zahvalil za pouk o kitajskem obdelovanju žita v »Domovini« pred leti. On in njegovi sosedje so se oprijeli te donosne, tolikanj smešne novotarije, in pridelujejo že več let po tri- do štirikratne običajne žetvene donose. Sličnih pionirjev imamo že lepo število po deželi. **K temu naj gredo naši strokovnjaki v šolo, da se naučijo naše kmetske abecede in pozabijo tujo navlako, ki so se je morali učiti za izpite, mimo katerih sta šla že davno praktična znanost in dejansko življenje.**

Drugi močni steber našega kmeta je krompir. Zaradi slabega kolobarjenja, pregoste setve in drugih vzrokov pa se naši glavni sorti oneidovec in kresnik močno izrodevata in je pridelek vedno pičlejši in bolj podvržen gnilobi. Pisec teh vrst je zvedel, da pomlajujejo (regenerirajo) Rusi obolele krompirjeve sorte tako, da sadijo semenski krompir šele dva meseca za običajno sadnjo, torej pri nas konec julija. Seveda je pridelek na jesen še ves mladikav in hudo občutljiv za shranitev. Zato razprostrejo gomolje drug poleg drugega v nepretoplo shrambo, spomladi ga pa ob običajnem času saditve posadijo. Velja poizkusiti, si je mislil pisec tega članka! Uspeh je drugo jesen naravnost presenetil vsa pričakovanja: obilica lepih

zdravih gomoljev, ki je za polovico prekašala sosednjo istovrstno parcelo iste, toda pomlajene sorte. Banovina je ta način pomlajevanja povzela šele letos na svojem posestvu v Poljčah. Uspeh se bo pokazal šele drugo leto, zato pa pisec od nje naprošen objavlja ta svoja dognanja v korist našemu kmetu, čigar sin je. V eni prihodnjih številk bo podrobno seznanil s tem tako preprostim načinom čitatelje lista, da bodo prihodnje leto že mogli sami sebi začeti izboljševati semenski krompir.

Predaleč bi nas zavedlo, ko bi hoteli popisati v enem članku še druge načine in pripomočke za povišanje donosov naše zemlje in s tem naše kmetije, ki je in mora ostati stržen našega naroda, da bo mogel spet dajati praktično gledajoč naraščaj za dobre voditelje in učenike in ne samo puhloglavce in delovno živino za stroje tujega kapitala. Pribiti smo hoteli dvoje: nesposobnost naše inteligence za reševanje kmečkega vprašanja in obenem pokazati pota k rešitvi našega oratarja.

Namesto podpor — javna dela

Naša država je doslej vsako leto odobravala podpore za nabavo živil (koruze) za pasivne kraje, t. j. za one kraje, ki so trpeli zaradi suše in vremenskih nezgod. Ta živila so potem delili prebivalcem dotičnih krajev. Ker pa se je pokazalo, da je ta način pomoči zelo neprimeren in pogosto vodi do zlorab, je bil stavljen predlog, da se naj ukine sedanji način pomoči in se naj krediti izkoristijo za manjša javna dela v prizadetih občinah in krajih.

Na osnovi sklepa ministrskega sveta je sedaj stopil v veljavo **pravilnik o nujni pomoči pasivnim krajem,** ki pravi med drugim naslednje:

Zaradi pomoči krajem, ki so bili prizadeti zaradi uničene letine, se bodo izvrševala splošno koristna dela na breme kreditov, ki bodo v ta namen odobreni. Na breme teh kreditov se bo izplačevala siromašnim osebam, sposobnim za delo, pomoč v obliki mezde za izvršeno delo.

Kot splošna koristna dela se smatrajo v smislu tega pravilnika dela pri gradnji in popravilu nedržavnih cest. Minister za socialno politiko in narodno zdravje sme mimo predpisov tega pravilnika določiti tudi drugo vrsto splošno koristnih del, če so sicer zajamčeni krediti za nakup materiala, manjkajo pa krediti za delovno moč. Krediti, predvideni s tem pravilnikom, se smejo trošiti le za plačilo mezd in nezgodnega zavarovanja. Izjemno se sme do 10 odstotkov uporabiti za nabavo eksplozivnih snovi s pripomočki in za druge male materialne izdatke. Za dnevnice in stroške nadzorstva se sme porabiti največ 3 odstotke kreditov, dodeljenih posameznim srezom in občinam.

Razpored kredita izvrši minister za socialno politiko, pristojni ban pa določi kraje, kjer se imajo izvršiti splošno koristna dela, odobrava načrte ter kredite, potrebne za izvajanje teh del. Dela sama se vršijo pod vodstvom in nadzorstvom sreskih načelnikov, ki pa lahko te posle prenesejo na posamezne občine. Dela se izvršujejo izključno s siromašnimi delavci dotičnega kraja. Na vsakih 20 običajnih delavcev se sme zaposliti 1 strokovni delavec odnosno 1 nadzornik, po možnosti iz dotičnega kraja odnosno sreza. Za prevoz materiala se lahko najamejo vozovi s priprego iz dotičnega kraja odnosno iz okoliških krajev. Mezdo določi po krajevnih razmerah sreski načelnik. Mezda za običajnega delavca ne sme presegati 2 din na uro. Odškodnina za delo v majhnem akordu se določi prav tako na osnovi mezde 2 din na uro, v razmerju s povprečnim delom posameznega delavca na delovni dan. Mezda strokovnega delavca odnosno nadzornika se določi po krajevnih običajnih cenah, prav tako odškodnina za uporabo voza in vprege, ki pa ne sme znašati več nego 20 din za konja ali vola na dan in 2 din za voznika na uro.

Od kredita, ki je predviden v tem pravilniku, sme minister za socialno politiko in narodno zdravje porabiti največ 5 odstotkov za dajanje pomoči siromašnim osebam, ki niso sposobne za delo. Te pomoči se odobravajo preko banske uprave in se razdelijo po komisiji, ki jo sestavi sreski načelnik.

Mezde se izplačujejo najkasneje dva tedna po izvršenem delu. Sreski načelnik sme odrediti, da se največ dve tretjini mezde izplača v naprej določenemu roku, ostanek pa v času največjega pomanjkanja živil. Mezde se izplačajo brez odbitka. Delavci, ki so tu zaposleni, morajo biti zavarovani za slučaj nesreče. Prispevki za to zavarovanje gredo na breme kredita in se izplačajo pavšalno v višini 2 odstotkov vsote, določene za izplačilo mezd.

Enotna opozicijska fronta pri skupščinskih volitvah

Pogajanja za sodelovanje med JNS ter KDK in združeno opozicijo so bila z uspehom zaključena

V ponedeljek 10. t. m. je bila z ukazom kraljevih namestnikov razpuščena dosedanja narodna skupščina, ki je bila izvoljena 5. maja 1935. Z istim ukazom so bile razpisane nove volitve v narodno skupščino za nedeljo 11. decembra, nova skupščina pa sklicana k prvi seji za 16. januarja 1939.

Ko se je že pred razpisom volitev videlo, da bodo volitve po starem volilnem zakonu, ki je bil uveljavljen leta 1931. in nato leta 1935. v nekaterih točkah spremenjen, so se takoj začeli med raznimi strankami neobvezni razgovori, ali bi bil pri bodočih volitvah mogoč skupen nastop več strank in skupin. Določbe volilnega zakona so namreč take, da prideta pri volitvah resno v poštev prav za prav samo dve kandidatni listi. Pokazalo se je to tudi 5. maja 1935. Iz vodstva združene opozicije v Beogradu je zato že pred razpisom volitev izšla pobuda, da bi se pri volitvah združile vse opozicijske (protivladne) stranke. Ko so bile sedaj razpisane volitve, je združena opozicija ta svoj predlog izvedla in povabila k sodelovanju vse stranke in skupine, ki niso zastopane v vladi, v prvi vrsti JNS in Ljotićev »Zbor«.

Medtem se je v Ljubljani že v torek dopoldne sestal banovinski odbor JNS. Na seji so zastopniki iz srezov poročali o razpoloženju pristašev in drugih volilcev, da so na ta na-

VAŠKI APOSTOL 15

PO L. GANGHOFERJU PRIREDIL R. R.

Prijel je Liziko za roko. Pot do Petrove čumnate je držala okoli tucata vogalov. Tu je bilo treba človeka, ki se v hiši ni dobro spoznal, voditi. »Doktor mu je govorjenje prepovedal, pa noče ubogati, ampak neprestano izprašuje, kje si ti. Rad vaju mora imeti! No, bo že vedel, zakaj! — Pazi, tu so tri stopnice. — Kar treseš se vsa! Hudo si se menda premrazila! — Čakaj, takoj bova tam!« Na koncu dolgega, temnega hodnika so bila nizka vrata v Petrovo čumnato odprta. »Pa je res sreča,« sta slišala iz sobe staro Kajžarico, »da je imel gospod zdravnik takoj zdravila pri roki.«

»Ko se mslišal, da so stepli,« je odvrnil rezek, posmehljiv glas, »sem takoj vse lepo zložil v kovčeg. Na kakšno luknjo v glavi, pošten sunek z nožem ali razlito oko mora biti človek mojega poklica vedno pripravljen!«

Oster, sladkoben vonj po karbolu in jodoformu je vel iz čumnate. Skoraj temno je bilo v njej, ker je doktor, ki je stal pri neznatnem okencu in brskal po svojem malem kovčegu, s svojim širokim hrbtom zakrival svetlobo. Bil je še mlad mož, ki pa se mu je poznalo, da živi že dolgo na kmetih in da se je že precej navzel kmečkih navad. Bil je gladko obrit in nenavadno živo je gledal.

Kajžarica je stala pri znožju surovo obtesane postelje. Peter je bil pokrit s težko raševinasto odejo, okoli čela pa je imel debel obkladek, da je bila njegova glava, ki že tako ni bila v pravem razmerju s telesom, videti kar ogromna. Sveža srajca, ki so mu jo oblekli, je bila na prsih odprta, da so se videle obveze. Človeku se je moralo zdeti, kakor bi bil dobil počen sod nov obroč.

Ko sta Janez in Lizika stopila v čumnato, se je doktor obrnil. »Saperlot, tole je pa lepo dekletce! Pa zdravo!« Posmejal se je. »Mene še ni potrebovala!« Sklonil se je čez posteljo in potrepljal bolnika po rami. »Zdaj pa razumem Peter, da neprestano povprašuješ po njej!«

Janezu se je zdelo potrebno, da pojasni zdravniku: »Ta dva sta si kakor brat in sestra, veste!«

»Takooo? No, brat in sestra — to je tudi nekaj lepega!« Spet se je zasmejal. »Toda dolgo to ne drži, če ni prirojeno. No, sestrica, pridi k postelji, pa si oglej svojega ranjenega brata.

Dekle je stopilo k postelji.

»Lizika!« je hotel reči Peter, toda iz grla mu je prišel le grgrajoč glas. Moral je zakašljati in nekaj kapelj krvi se mu je pokazalo na ustnicah.

Prestrašena se je Lizika nagnila čezenj in mu tiho rekla: »Peter, nikari ne govori! Škodovalo bi ti!« Vzela je belo rutico, ki je ležala na odeji in mu obrisala ustnice. Zdaj je mirno ležal in pod čelom so se mu iskrile sinje oči, kakor bi bil čisto zdrav.

»Ta ima pa mehko roko«, je menil zdravnik. »Takšno usmiljenko, bi imel rad, kadar bom bolan. Ta bo Petra spravila iz postelje v desetih dneh!«

Lizika se je dvignila. »Toliko dobrega nam je izkazal. Noč in dan bi ostala pri njegovi postelji! Rada!«

Tedaj se je zdravnik posmejal. »Zdaj se bo pa svet podrl. Človek, ki še zna biti hvaležen!« Pomolil je Liziki roko. »No, dekle! Kar ostani usmiljenka! Boljšega zdravila Petru ne morem predpisati.«

Lizika je v zadregi pogledala mladega Gozdnika.

»Prav imaš«, je menila Kajžarica. »Najprej moraš njega vprašati, kako misli on.«

»Kaj misli oče, ne vem«, je dejal Janez v zadregi. »Toda Peter potrebuje celega človeka. Ljudje v hiši pa imajo zmerom kakšno delo. Mislim, da bi moral biti oče še vesel, če Lizika ostane. Meni je seveda še prav všeč, zaradi Petra! No, kar ostala boš, Lizika! Saj velja?«

Tedaj so iznenada vsi štirje, ki so stali v čumnati, zagledali nekaj nenavadnega. Peter se je posmejal. Človek, ki je komaj ušel smrti! On se je smejal. Tedaj se je zasmejal tudi zdravnik.

»No, glejte! Spet mu je zagorela luč življenja. Preden bo ta umrl, bo preteklo vode! Kaj ne, Peter?« Potrepljal je bolnika prijazno po roki. »Čisto prav imaš. Če sme človek gledati ves dan takšenle obrazek, kar pozabi, da je bolan!« Vzel je z okna svojo usnjeno torbo. »Zdaj me pa lepo ubogaj! Go-

čin podrobno informirali slovenske predstavnike JNS v vodstvu stranke, ki je bilo sklicano k seji za petek, 14. t. m. Takoj po seji je glavni tajnik JNS dr. Kramer odpotoval v Beograd. Spotoma se je v Zagrebu sestal z dr. Mačkom ter imel ž njim daljši razgovor.

Na petkovi seji ožjega glavnega odbora JNS, ki predstavlja vrhovno strankino vodstvo, je bilo po daljši razpravi soglasno sklenjeno, da stranka v načelu sprejema vabilo združene opozicije k skupnemu volilnemu nastopu. Za podrobna pogajanja z združeno opozicijo so bili določeni dr. Kramer, dr. Andjelinović in Ilija Mihajlović. Za primer pa, da bi bil potreben samostojen nastop JNS, je bil na seji določen za nosilca strankine kandidatne liste Peter Živković.

Pogajanja o podrobnostih sodelovanja JNS in združene opozicije so bila v petek in soboto v Beogradu.

V nedeljo nato je bil sestanek med dr. Mačkom in dr. Kramerjem v Zagrebu zaključni značaj in je na njem bilo ugotovljeno polno soglasje glede skupne volilne borbe. V teku so bili končani zadnji razgovori med delegati obeh skupin tudi glede vseh podrobnosti. Zadnjih dni pa se je sestalo nato v Beogradu predsedništvo JNS s političnim odborom in je tudi s svoje strani soglasno odobrilo besedilo sporočila javnosti, ki ga je že včeraj odobril dr. Maček.

Zastopniki obeh skupin so se dogovorili še glede raznih podrobnosti pri postavljanju kandidatur in pri izvajanju same volilne borbe. Sodelovanju med JNS in blokom narodnega sporazuma pridružujeta tudi Ljotićev »Zbor« in pa socialistični pokret, ki ga vodi dr. Živko Topalović. Tudi nekatere manjše skupine, kakor skupina bivšega ministra Maksimovića, so se izjavile za sodelovanje

O nekaterih podrobnostih doseženega volilnega dogovora velja naslednje:

Volilno sodelovanje JNS in bloka nar. sporazuma je zasnovano na sledečem dogovoru: Nosilec skupne liste je predsednik KDK (Kmetske demokratske koalicije), ki je v tem volilnem bloku najmočnejša skupina, dr. Vladimir Maček. Blok narodnega sporazuma postavlja svoje kandidate, nosilec liste pa bo sprejel na listo tudi vsakega kandidata, ki ga bo predložilo vodstvo JNS. Za kandidate, ki so vezani na skupno državno listo, velja načelo medsebojne strpljivosti in spoštovanja političnega prepričanja. Da se v teku volilne kampanje izločijo nevšečna trenja, bo poseben odbor, sestavljen iz zastopnikov obeh skupin, skrbel za skladnost volilne borbe.

Kako se naj kandidature razvrstijo, ni dogovorjeno. V primeru, da ni mogoče drugače, bodo seveda veljale vzporedne kandidature, tam pa, kjer se krajevni činitelji dogovorijo, se ne izključuje popolnoma enotni nastop opozicijske volilne akcije v srezih, okrožjih, banovinah. V teku zadnjih dni je v posameznih krajih države že prišlo do takih dogovorov, ki zivirajo iz računa, da je zanos pri volilni agitaciji mnogo večji, ako so postavljene enotne kandidature.

Akoravno je volilni dogovor JNS z blokom narodnega sporazuma predvsem delovna volilna koalicija, katere cilj je dobiti pri volitvah večino, je sporazum dobil končno tudi velik politični značaj in prav zaradi tega vzbuja po celi državi ogromno zanimanje. Obe skupini sta si v sporazumu pridržali svojo popolno programsko neodvisnost. Blok narodnega sporazuma ostaja torej pri svojem programu, JNS pa vztraja pri glavnih osnovah svojega gledanja na naš nacionalni in državni problem in podčrtava predvsem svojo neomajno vero v pravilnost ideje narodnega edinstva. Največje važnosti je dejstvo, da sta obe skupini, poudarjajoč osnovne programske razlike, na slovesen način proglasili, kar je njima skupno in v čemer brez ozira na razvoj bodočih političnih prilik ne dopuščati nobene razprave. To so monarhija, dinastija Karadjordjevićev, narodna vojska in državna celina.

V tem naznačenem okviru, ki daje volilni koaliciji opozicije poudarjeni državotvorni značaj, pa sta se obe skupini soglasili tudi v spoznanju, da je hrvatsko vprašnje zlasti v današnjih prilikah postalo prvenstveni in bistveni državni interes in da je njegova rešitev neizbežna zahteva konsolidacije naše države, uvedba polne enakopravnosti pa osnova naše skupne bodočnosti.

Po kratki poti se naj izvedejo korenite izpremembe, ki so v notranji ureditvi naše države nujno potrebne, v to vprašanje se volilni dogovor ne spušča. Zagrebški program zastopa v tem pogledu povsem odrejeno stališče nove konstituante (ustavodajne skupščine) JNS poudarja načelo rešitve teh vprašanj po dosedanji zakoniti poti s pomočjo skupčine. Ali je važno in je zato v volilnem sporazumu še posebej poudarjeno: obe skupini sta na čistem o tem, da je vsaka državna preosnova pri nas izpeljiva le v sodelovanju naroda s krono, na osnovi torej, ki daje jamstvo urejevanju vprašanj našega narodnega sožitja brez potresov in se to vprašanje drži strogo v mejah naše države kot naša lastna naloga, ki se nikogar izven nas ne tiče.

S tem ugotovitvami pa pomen volilnega dogovora JNS z blokom narodnega sporazuma še ni izčrpan. Obe skupini sta namreč izjavili svojo odločno voljo, da po volitvah stopita v razgovore, ki naj bi omogočili skupen napor za rešitev hrvatskega vprašanja in vsega našega notranjepolitičnega položaja.

Razumljivo je, da je ta dogodek postavil vse druge dogodke zadnjih dni v ozadje. Sedaj je gotovo, da se bosta na bodočih volitvah pojavili samo dve listi, ki bosta merili svoje moči.

Reklamacijski rok

za skupščinske volitve

ki bodo 11. decembra, poteče 25 oktobra. Za reklamacije je čas

samo še nekaj dni

Zato opozarjamo volilce, naj se prepričajo, ali so vpisani v volilnem imeniku. Volilni imeniki so na javni vpogled na vsaki občini ob uradnih urah.

Kdor ni vpisan, si mora preskrbeti potrdilo, ki ga dobi pri pristojnih uradih brezplačno da biva že nad eno leto v dotični občini. Državni uradniki imajo volilno pravico v občini, v kateri službujejo in zadostuje za reklamacijo vpisa dekret o nastavitvi oziroma premestitvi.

Volilno pravico imajo vsi jugoslovenski državljani, ki so 25. oktobra t. l. stari 21 let.

Vsakdo naj pogleda, če so vpisani v imenik tudi njegovi znanci. Pobrigajte se vsi prav vočasno za svojo volilno pravico, da boste mogli storiti svojo volilno dolžnost.

VELIKA BLASNIKOVA PRATIKA je izšla 1939

voriti ne smeš, svojo usmiljenko že lahko gledaš, pa nič drugega. Jutri pridem spet.«

Odprl je še okno, da je pustil v izbico svežega zraka, potem pa je šel in vzel s seboj mladega Gozdnika. Ko se je še zunaj z njim pogovarjal, je Peter slabotno pomahnil z roko. Lizika in njena mati sta takoj razumeli, kaj hoče, in sedli sta k njemu na rob postelje. Zdaj je bil zadovoljen in se ni več ganil.

Čez nekaj časa je rekla Kajžarica Liziki: »Tamle poglej!« Pokazala je igrače na stenah. »Njegovo čumnato je treba videti, pa človek takoj ve, kje je njegovo srce in čigavo je.« Nežno je podrsnila z roko po raševinasti odeji, ki je imela dve visoki, dolgi grbi, kakor bi se pod njo skrivala dva štora.

Zunaj pred odprtim oknom so se začuli klepetajoči glasovi. Služinčad je prišla od blagoslova, še nekaj drugih ljudi se ji je pridružilo in začeli so govoriti o tem, kako je potekla občinska seja, pa tako glasno, da se je vsaka beseda slišala v sobico. Ko sta Kajžarica in Lizika čuli, da je bila nujna bajta na dražbi, sta se preplašeno spogledali. Izgubiti streho in peč, iti spet na cesto in potovati, — to je hudo!

Peter, ki je imel ušesa zadelana z mokro cunjo, je slišal samo na pol. Videl pa je oba bleda obraza in je menda razumel, kaj se je zgodilo. Hotel se je dvigniti. »Ne bodi v skrbeh, botra! Jaz sem ponudil — « To, kar je hotel dalje reči, se je spet zadušilo v krvi.

Drhte ga je Lizika potisnila nazaj na blazino in mu obrisala ustnice, Kajžarica pa je zastokala: »Peter, za božjo voljo, ne govori. Zaradi mene naj se svet podre, samo da nama ti ostaneš. Bajt je še dosti na svetu, ti pa si samo eden.« Zunaj so čedalje glasneje klepetali in tedaj se je ujezila. »Vražji ljudje! Skoraj zaklali so ga, zdaj mu pa še ne dajo miru.« Potem je zaprla okno. Počasi se je pomirila. »Zadovoljen bodi, Peter. Tvoj bog bo že vse popravil.«

Janez je stopil v čumnato, tedaj pa je zaslišal na dolgem hodniku nejevoljen glas svojega očeta: »Hej, fant, kje pa si?«

»Da, oče!« Janez se je obrnil. Za njim pa so se vrata v prepihu počasi odprla, ker jih je samo priprl.

Tako so vsi trije v čumnati slišali oštevajoči glas starega Gozdnika: »No, zdaj pa imamo! Lase bi si izpulil od same jeze! Kaj me je vrag premotil, da sem vzel tega norca v hišo! Lepe reči se gode! V županovi hiši!«

»Toda, oče . . .!«

»In še dve babnici zraven!«

»Oče, pojdiva v izbo!« Janezov glas je bil vznemirjen. »Zdaj ti moram nekaj reči!« Zaloputnila so se vrata, potem pa je bilo v hiši spet vse tiho.

Zaskrbljeno je Kajžarica pogledala Petra, temu pa je omotica zaprla oči in ušesa, da ni ničesar več slišal in videl. Z grenkim nasmeškom je starka vstala.

»Da! Ali si slišala? Bolje je, da se odpravim domov. Zaradi Petra. Drugače bodo še nad njim stresali svojo jezo. Ti, otrok, pa ostani! Dokler te ne bodo pognali iz hiše, se ne gani od njegove postelje. Zaslužil je, da zaradi njega požreš kakšno grenko. Samo na kosilo hodi vsak dan domov. Tu v hiši? Ne, niti koščka kruha ne smeš vzeti!«

Zvila je krvave cunje, ki so ležale na tleh, v culo, ki si jo je nataknila na roko. Pri tem se je s prstom zadela ob drevesno gobo, ki je visela na steni. Drobna igračka, ki je bila na njej, se je zamajala. Cerkvica iz deščic je padla na tla. Nana jo je pobrala. Zvonik je bil zmečkan in drobna okenca so se zdrobila. »Da, da!« Hripavo se je zasmejala in stisnila igračko v pesti, da jo je čisto zdrobila.

»Mati!« je zajecljala Lizika. »Cerkvica je bila!«

»Napravila mu bom rajši planinski stan in postavila vanj nekaj volov!« Po teh besedah je vtaknila Kajžarica ostanke cerkvice med krvave rute in zapustila čumnato.

Ko je bila že na koncu hodnika, v začetku veže, je obstala. Ni mislila prisluškovati, toda ujela je nekaj besed, ki jih je morala slišati. Stari Gozdnik je imel močan glas. »Peter sem ali tja«, se je slišalo skozi vrata izbe, »in proti krščanskemu usmiljenju nimam prav nič. Saj je lepo, če je človek dober, dokler samemu sebi ne škoduje. Če je pa človek dober zato, da jih nazadnje dobi šc po nosu, je dobrota neumnost. Zato me pusti v miru. Župan sem in ne maram, da bi moje ime vlačili po vasi. Naj bo Kajžarica nedolžna ali ne, zdaj gobezdajo vsi o njej in prevečdam na svojo hišo, da bi pustil — «

Gozdnik je umolknil. Kajžarica je namreč odprla vrata v izbo. »Nič se ne razburjajte, župan«, je mirno rekla, ne da bi bila stopila čez prag. »Zaradi Petra, prosim, da bi smela Lizika ostati pri njem, dokle rse ne ozdravi. Pred menoj boste imeli mir. Pa zbogom!« Zaprla je vrata za sabo.

Gozdnik, ki je stiskal pesti v žepih, je jezno zagodel:

»Saj tako hudo tudi nisem mislil.«

Janez si je segel z roko za ušesa, kakor bi ga bil zabolel vrat. »To me pa jezi, da mora

Politični pregled

Medtem ko je v Evropi češkoslovaška pozornica še vedno v ospredju zunanjepolitičnih dogajanj, so se po drugih delih sveta že spet pojavili važni dogodki, ki so odraz sedanje svetovne politične napetosti med tabori, v katere so posamezne velesile razdeljene.

Češkoslovaška dobiva polagoma nov notranji in zunanji obraz.

V preteklem tednu so bile dokončno določene meje med Nemčijo in češkim delom češkoslovaške države. Berlinska mednarodna komisija je sklenila, da namreč plebiscita nikjer več ne bo in da so meje, do katerih so nemške čete zasedle Češko do 10. oktobra, dokončne meje med obema državama. Češkoslovaška država je odstopila skoraj petino svojega ozemlja in skoraj 4 milijone prebivalcev. Novi češkoslovaški zunanji minister Chvalkovsky je nato odpotoval v Nemčijo, kjer je obiskal kancelarja Hitlerja, da mu zagotovi odkritosrčno sodelovanje Češkoslovaške v bodočnosti. Nemški listi so češkega državnika zelo ljubeznivo pozdravili in si obetajo v bodočnosti najlepših prijateljskih odnosov med obema državama.

Borba za slovaški del nove države pa še ni končana.

Ves pretekli teden so bila v Komarnu zelo huda pogajanja med madžarskimi in slovaškimi zastopniki. Uspeha niso prinesla nobenega, ker so jih Madžari razbili. Madžari so namreč zahtevali odstop skoraj ene tretjine Slovaške ter vso Podkarpatsko Rusijo v ostalem ozemlju pa so zahtevali plebiscit. Slovaki so to odklonili, pač pa so ponudili ono ozemlje, kjer res Madžari prebivajo strnjeno. Madžari so nato pogajanja razbili ter takoj mobilizirali pet letnikov, da bi pri Slovakih povzročili strah. Tudi češkoslovaška vojska je v pripravljenosti, ker je bilo slišati, da bodo madžarske teroristične tolpe poskušale vdreti na slovaško in rusinsko ozemlje. Madžari so skušali na vse kriplje pridobiti za svoje neupravičene zahteve Rim in Berlin, toda niso uspeli. Sedaj je podoba, da bosta uredili zadevo sporazumno obe prizadeti vladi.

Na znotraj se Češkoslovaška tudi preurejuje.

Najprej so slovaki dobili samoupravo in so si imenovali lastno vlado, ki ji predseduje dr. Tiso. Pretekli teden so isto storili tudi Rusini, kjer je ministrski predsednik samoupravne vlade dr. Brody. Na znotraj se bo torej Češkoslovaška spremenila v zvezno državo s tremi samoupravnimi edinicami: češko, slovaško in rusinsko, ki bodo imele skupno samo zunanjo politiko, armado in denarstvo.

Izven češkoslovaške so se dogodili pretekli teden dogodki svetovnopolitičnega značaja.

Italija je pristala nato, da odpokliče svoje prostovoljce iz Španije.

Za enkrat jih odide 17.000. Po navedbah italijanske vlade pa jih je padlo na španskih bojiščih 12.147 mrtvih in ranjenih. Tudi iz republikanske Španije odhajajo prostovoljci. To je znamenje, da se državljanska vojna v Španiji vendarle bliža koncu.

V Palestini pa je izbruhnila prava državljanska vojna med Judi in Arabci

in Anglija ima največje težave, da kolikor toliko vzdržuje red. V Palestini so na delu neke sile, ki hočejo Angliji ponagajati in jo neprestano zaposljevati, da bi lažje drugod od nje iztisnile kakšne ugodnosti.

Na Daljnem vzhodu so Japonci vdrli na Kitajsko tudi z južne obale navzgor

To je znamenje, da se Angležev in Francozov ne boje več. Do sedaj so se nanje ozirali, toda po monakovski konferenci vedo, da se ni treba več. Napad z juga pa bo imel za posledico tudi to, da se bo kitajska armada mnogo težje branila, ker ji bo presekana edina dovozna pot z morja.

Trije zavezniki Nemčija, Italija in Japonska drug za drugim izigravajo Anglijo. Ko eden neha s pritiskom na njo, začenja drugi, in ko je ta odnehal, začenja tretji. Sedaj je samo še vprašanje, kdaj bodo sprožili zahteve po nekdanjih nemških kolonijah.

Gospodarstvo

Sadna letina v Sloveniji

Letošnja sadna letina je v mnogih krajih Slovenije dobra, v mnogih pa tudi zelo slaba. Jabolka in hruške so obrodile večinoma slabo. Dobro so obrodila jabolka v Slovenskih goricah in v Prekmurju, prav dobro pa v srezu Gornji grad. Hruške so obrodile dobro samo v ptujskem srezu. Češplje so obrodile v Sloveniji na splošno zelo dobro, razen škofjeloškega in slovenjgrajskega sreza. Breskve so obrodile v splošnem še dokaj dobro. Vinska letina bo v splošnem prav dobra. Grozdja je mnogo in tudi sladko je, tako da se obeta dobro vino. K temu je mnogo pripomoglo zlasti lepo vreme v septembru. Zdaj pa grozdje že poka in gnije, kjer ga še niso obrali.

Zimska jabolka prodajajo kmetje v celjski dolini po 3 din, dočim so enaka jabolka v radovljiškem srezu po 3.50 do 4 din kg.

Nevarno širjenje koruznega molja

Svojčas je izdala banska uprava odločbo, da je treba koruznega molja zatirati. Predvsem je odredila, da mora vsak pridelovalec koruze vso koruznico najkasneje do maja porabiti (za hrano ali steljo) ali pa jo uničiti, sežgati. Do tega časa se namreč molj preobrazi v bubo, nakar izleze in začno samice svoje delo razplojevanja.

Ljudje niso polagali na to odločbo dovolj pažnje, tudi ni občina, ki je prva zadevna nadzorna oblast, vodila o tem računa. Kmetovalci so puščali koruznico nedotaknjeno, zloženo v kopičih ali pa po kozolcih tja do poletja. Posledica temu je, da je bila letos marsikje koruznica hudo napadena. Sedina betve je prevrtana na dolgo po sredini. Tako betvo spoznaš po drobirju, ki izpada iz nje. Če betev prelomimo ali prerežemo, naletimo na poldrug centimeter dolgega, umazanobelega črva.

V mnogih primerih niso napadene samo betve, temveč tudi koruzni stroki sami. Preti huda nevarnost, da bo drugo leto nastopil v še večji meri. Zato naj pristojno oblastvo opozori nanj in zapove zatirati škodljivca, neposlušne pa naj ostro kaznuje.

Tedenski tržni pregled

GOVED IN SVINJE. Na sejmih zadnjega tedna se je trgovala živina za kg žive teže: V Kranju voli od 5.75 do 6.25, krave od 5 do 5.50, teleta od 7 do 8, prašiči pršutarji 8 do 9.50, špeharji po 10 din. Prasci 7 do 8 tednov stari pa 140 do 250 din rilec. — V Ptuju prašiči špeharji po 8.50, pršutarji pa od 7.50 do 8 din. 6 do 12 tednov stari prasci so bili po 85 do 150 din za rilec, plemenske svinje pa po 7 do 7.50 za kg.

Kajžarica iti iz naše hiše. Kaj si bo le mislila Lizika! O nas in naši krščanski ljubezni! Oče, časih si pametnejši kakor drugi ljudje. Zato bi moral biti tudi boljši. Saj si župan! In naša mati, mislim, tudi ne bi bila poslala dekleta stran. Mati, pravi Peter, je bila takšna, kakor bi morali biti vsi ljudje.«

Tedaj je Gozdnik skoraj pobesnel: »S Petrom in njegovim pridiganjem me pusti v miru!« Toda ta ogenj je takoj dogorel. Pomiril se je in zagodrnjal: »No, zaradi mene...« To je bila zmerom njegova poslednja beseda, kadar fantu ni mogel več odgovoriti. »Naj pač ostane, dekle! Sreča je, da smo se vsaj stare iznebili.« Stopil je k oknu. »Toda ljudje bodo spet klepetali, saj jih dobro poznam in... kaj bo šele rekla tvoja Julka.«

Prestrašen je Janez zastokal: »Jezesmarija! Na Julko sploh nisem mislil!«

»Če Julka zve, da je tuja ženska v hiši! Potem boš pa siromak!«

Janez je težko sopel in gledal v tla, kakor človek, ki je nekaj izgubil, pa ne ve, kje naj izgubljeno išče.

Stari je pogledal skozi okno. »No, zdaj hodi že župnik okoli hiše! To se bo pa začelo!« Prijel je zadaj suknjič in ga dvignil, kakor bi bil mislil sesti na klop, ki ni dovolj čista. Potem pa je zavil k vratom in šel iz izbe.

Zunaj na dvorišču je botra Nana opłaknila krvave rute in jih obesila čez plot, da se posuše. Že si je brisala roke v predpasnik in mislila stopiti na cesto, ko ji je gospod Felicijan Horadam zastavil pot, ves brez sape. »Prav zadajle mi je Katra povedala!« Prestrašen je pogledal starki v oči. »Ali je res tako hudo? O ljuba nebesa! Botra, zdaj bo pa treba moliti. Tega moramo spraviti z molitvijo iz postelje!«

»Moliti?« Nekaj trdega se je pokazalo na Kajžaričinem utrujenem obrazu. »O, da, molim že. Toda doma. V vaši cerkvi ne morem. Doma imam boga, ki ima eno samo roko. Ta mi je ljubši, kakor vaš v cerkvi, ki ima deset čevljev dolge noge. Zbogom, gospod župnik!«

Šla je.

Gospod Felicijan je v skrbeh pogledal za njo. »O ljudje, neumni ljudje!« Zastokal je in se ozrl proti nebu. Toda tam gori se ni videlo nič drugega, kakor čista lesketajoča se sinjina in svetlo solnce, ki je razsipno objemalo s pomladnim ognjem zemljo. Seveda je svoje dnevno delo že skoraj opravilo, saj se je že bližalo vrhovom gora na zapadu. Še pol ure, pa bo izginilo. Potem bo hladen večer.

Gozdnik je stopil proti župniku, ki ga je očitaje ogovoril: »Lepe reči, Gozdnik, lepe reči. Kako je s Petrom?«

»Ne vem, gospod župnik! Pa poglejva k njemu!«

Ko sta stopila v čumnato, se je Peter že prebudil iz omotice. Z odprtimi očmi je strmel v strop in držal Liziko za roko.

Gospod Felicijan se je sklonil čez posteljo. »Peter, kaj si pa spet danes počel?«

Z blodnim pogledom se je ozrl Peter k župniku. In čisto ugaslo je zvenel njegov glas, ko je rekel: »Golega vrabčka sem spustil!«

»Kaj je naredil?« je vprašal Gozdnik in debelo pogledal:

»Le potolaži se,« je dejal gospod Felicijan in se otožno nasmehnil. Nobene pametnejše besede ni našel.

Lizika je morala spet obrisati Petrova usta. »Ne sme govoriti, gospod župnik! Škoduje mu.«

Tedaj so se začuli zunaj težki koraki.

»Kaj pa je?« je zagodrnjal Gozdnik. »V bolnikovo sobo se ne pride tako!«

»Klobuk sem pozabil«, je zajecljal Janez z glasom, ki ni bil njegovemu prav nič podoben. Svoj klobuk je takoj našel. Pozabil pa je pozdraviti prečastitega gospoda. Zdelo se je, da vidi samo Liziko. Potem se je še spotaknil na pragu in šel. »Hej, fant, kaj pa ti je?« je vprašal Gozdnik. Toda Janez je bil že zunaj. Že na hodniku je začel tako hiteti, kakor bi bil ogenj za njim. Potem pa na cesto! Kakor človek, ki mu je sreča ušla in ki jo hoče z dolgimi koraki ujeti. Ko pa je prišel na travnike, ki so že izgubljali snežno odejo je obstal, kakor bi se bil iznenada zavedel, da je ogenj tudi pred njim. Ni si vedel pomagati in zastrmel se je proti hribu, za katerim se je skrivala Jeznikova domačija.

Da bi tekel k Julki? Po vsem, kar se je med njima zgodilo? Pljunil je na tla.

»Fej!« Tako lačna ne sme biti niti najhujša ljubezen, da bi pravi moški zaradi nje pozabil svojo čast. Toda ali ni bila njegova pot namenjena prav temu, da reši svojo čast. »Če Julka izve, da je zdaj dekle pri hiši! Jezes!«

Napravil je še nekaj korakov. Solnce se je že izgubljalo za gorami. Večerni veter je privlekel čez gozdove, tako zimsko svež, da je Janeza v hrbet zazeblo. Ohladilo ga pa ni. Stisnil je pest. »Kar sem rekel, velja!« Niti pogledal je ne bo. Niti besede ji ne bo rekel.

(Dalje)

KRMA se trguje za metrski stot: V Ljubljani seno po 80 do 100, slama po 40 do 60 din. V Mariboru seno po 75, slama po 40 din. — V Kranju seno po 75, slama po 45 din.

KROMPIR so prodajali v Ljubljani po 75 do 90, v Kranju po 75, v Mariboru po 100 din metrski stot. Ljubljanska borza za blago javlja po 80 din za metrski stot pri vagonskih množinah.

MED. V Ljubljani se je čisti med trgoval po 20 din za kg.

HMELJ. Za pičle še preostale zaloge našega letošnjega pridelka je bilo zadnji teden zanimanje in povpraševanje izredno živahno. Cene so se nadalje učvrstile ter se plačuje sedaj za boljše in najboljše blago do 31 din. Zadnje dni je ponovno prišlo tudi do večjih zaključkov in so še neprodane zaloge letošnjega pridelka v prvi roki že prav malenkostne ter znašajo le še nekaj sto stotov.

SADJE. Cena jabolk je bila v preteklem tednu precej stalna ter je znašala 2.40 do 2.50 din. Veliko sadja je šlo tudi v industrijske namene v Banat in Bačko. Izvoz sadja v Nemčijo, posebno na Dunaj je malo zaostal. Povpraševanje po sadju je še vedno veliko. Kakor vse kaže bo v Slovenskih goricah kmalu zmanjkalo sadja, sposobnega za izvoz posebno zimskih vrst mošanckarja in bobovca. Ti dve sorti sta čisti, samo zelo drobni zaradi velike poletne suše. Računa se, da bo komaj 30% bobovca in mošanckarja sposobnega za izvoz v Nemčijo, ker uredba predpisuje najmanjšo velikost 5 cm za izvoz sadja. Zadnje dni so se pojavili kupci jabolk za Francijo. Kupujejo samo kanadke ter jih plačujejo sedaj po 3—3.50 din, kar je v primeri z drugim sadjem še ugodna cena. Kanadke so letos v mariborski okolici lepo obrodile ter je tudi kakovost izborna.

GROZDJE je v kakovosti letos zaradi lepih dni precej pridobilo na sladkorju ter dosegajo mošti iz boljših leg pri muškatnem silvancu 20 do 22 odstotkov sladkorja. Upati je da bo kakovost letošnjih vin veliko boljša kot je bila lansko leto. Ker so začele nekatere vrste, kot n. pr. muškatni silvanec zelo gniti so vinogradniki pričeli s splošno trgatvijo. Cena grozdju je malo poskočila ter se prodaja na mariborskem trgu kilogram od 4 din naprej.

Sejmi

24. oktobra: Krško, Dolenji Logatec, Velenje;
25. oktobra: Lemberg, Novo mesto;
26. oktobra: Mursko Središče, Videm ob Savi;
27. oktobra: Križevci v Prekmurju, Vesela gora, Martjanci;
28. oktobra: Dolnja Lendava, Gornji grad, Lož, Uuta, Radovljica, Slovenska Bistrica, Sv. Jurij ob južni žel., Sv. Tomaž pri Ormožu, Žužemberk.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

1 holandski goldinar za 23.94 do 24.08 din;
1 nemško marko za 17.59 do 17.73 din;
1 angleški funt za 208 do 210.50 din;
1 ameriški dolar za 43.66 do 44 din;
100 franc. frankov za 116 do 118 din;
100 italijanskih lir 230.50 do 233.50 din;
100 čeških kron za 151.50 do 152.50 din.

Na prošnjo opozarjamo, da gre tu za devize ne za valute, katerih tečaji žal ne notirajo na borzah. — Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 471 do 472 din. Nemški klirinški čeki so bili v Ljubljani po 13.90 din.

Drobne vesti

= **Avtentično tolmačenje uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov je stopilo te dni v veljavo.** Gozdovi se smatrajo kot orna zemlja tudi pri onih kmetih, katerih površina presega 50 ha orne zemlje. Če sodišče ugotovi, da je privatni upnik dal kmetu po 20 aprilu 1932 posojilo izključno zaradi izplačila zaščitenega dolga, tedaj se ta dolg smatra kot stari dolg. Izdaja odločbe o sodnem znižanju dolga ne ovira zainteresirane stranke, da zahtevajo od sodišča, naj preizkusi resničnost potrdila upnika, da je kmet v smislu uredbe. Če sodišče na podlagi take zahteve razveljavi potrdilo dolžnika, da je kmet v smislu uredbe, tedaj bo z isto odločbo razveljavilo tudi odločbo o znižanju dolga.

= **Sladkor za čebele.** Čebelarjem-članom ljubljanske podružnice sporoča društvo, da bo v nekaj dneh prispel sladkor za prehrano čebel, kakor je bilo objavljeno v zadnji številki Čebelarja. Člani, ki žele dobiti sladkor, naj se zglasijo v društveni Čebelarni, da bo podružnični odbor mogel preskrbeti potrebno dovolienje finančne kontrole skupno za vse priglašene člane.

= **Trgatev je že po večini končana.** Samo oni vinogradniki, ki imajo zelo velike vinograde ter ne morejo tako kmalu končati in pa tisti, ki imajo izbrane sorte, bodo zaključili trgatev ta teden. Čakanje s trgatvijo se je letos zelo obneslo, saj imajo sedaj mošti iz navadnega grozdja že 19—20 stopinj sladkorja, finejše vrste pa primerno več. Povprečno bo kvaliteta letošnjega vina odlična. Vinogradniki pravijo, da že od leta 1929. ni bilo take trgatve in tako sladkega mošta. Kupčija z moštom postaja živahnejša ter se sedaj gibije cena med 4.50 in 6 din.

= **Izvoz vina** iz Slovenije je znašal od 1. januarja do 31. avgusta t. l. v Nemčijo 211 vagonov, v Češkoslovaško 16 vagonov, v Holandijo 1 vagon in na Poljsko 3 vagone vina. V septembru je bilo samo v Nemčijo izvoženih 27 vagonov vina. Skupaj je bilo letos izvoženih 260 vagonov vina. Največ vina je izvozila tvrdka Clotar Bouvier v Gornji Radgoni. V dravsko banovino v mesecu septembru ni bilo uvoza.

= **Sejem plemenske živine v Mengšu.** Na sejem je bilo pripeljanih 28 plemenskih bikov v starosti od enega do dveh let, ki so bili prodani od 6 do 10 din ki žive teže. Za prvovrstne živali je bilo živahno zanimanje in so jih pokupile živinorejske zadruge.

DOPISI

VIŠNJA GORA. Izvedba agrarne reforme. Pod zakon o agrarni reformi so prišle v naši občini njive in travniki Auerspergovega veleposestva. Siromaki so imeli te njive in travnike že dolga leta v najemu proti malenkostni odškodnini. Prepričani so bili, da jim bo po agrarni reformi pripadlo to, kar imajo v najemu, ker je pač vzel vsak to, kar je potreboval. Tako so si ljudje sami med seboj že nekako razdelili in vsi so bili z razdelitvijo zadovoljni. Toda oblast ni bila istega mnenja. Razdelila je vso zemljo v približno enake dele, za katere so morali sedaj prizadeti — srečkati! Že v naprej so se ljudje bali, da ne bodo dobili tega, kar nujno potrebujejo za življenje, končni izid pa je to njihovo bojazen popolnoma potrdil. Kakor da bi se sreča norčevala iz njih! Ljudje, ki nimajo nobene njive, so dobili kak del travnika in obratno. Nekateri so jokali, tako kruto jih je sreča prevarila, toda pomagati si več ne morejo, ker nihče ne bo hotel odstopiti boljšega dela, čeprav ga ne potrebuje. Tako smo doživeli eno razočaranje več!

Po Hirschevi — J. M.: 6

V valovih grajskega jezera

Roman

»Nič ne de. Upam, da mi boste o zadevi, zaradi katere sem prišel, lahko dali pojasnila vi«, je dejal. »Saj ste vi Jugova gospodinja?«

»Da,« je odgovorila žena in pogledala s svojimi temnimi očmi, ki so morale biti nekoč zelo lepe, zdaj pa so bile motne in žalostne. Njen pogled je pričakoval, da bo tudi prišlec povedal svoje ime, vendar ga vprašala ni, temveč je odprla sobna vrata in rekla: »Kar vstopite in izvolite sesti. Ali vam smem s čim postreči? Kdor v takile vročini pride k nam v Oklešnico, je gotovo vsaj žejen.«

»Hvala lepa,« je odgovoril Mihon, na katerega sta Jugova domačija in njena gospodinja napravili prijeten vtisk. »Nisem žejen in sem že zadovoljen, če se v tej hladni sobi lahko malo odpočijem.« Sedel je na ponudeni stol in se razgledal okoli po sobi, ki je imela na oknih najraznovrstnejše cvetje. Bil je skoro v zadregi. Ni vedel, kako naj napelje pogovor z Jugovko.

»Slišali ste že, da je gospodična Vera Ogorelčeva na zagoneten način izginila,« je rekel naposled Mihon in pogledal Jugovko, ki se je nekoliko zganila, vendar je mirno dejala:

»Vem, saj so jo pri nas iskali. No, zdaj je gospodična Vera gotovo že doma.«

»Žal, ni tako. Gospodične ni od nikoder, a jaz imam naročilo, da jo iščem. Sem policijski nadzornik Mihon.«

Prijetni obraz Jugove gospodinje je malo obledel. Njen glas je kazal neko vznemirjenost, ko je rekla: »Ali se gospodična res še ni vrnila? Žal vam jaz ne morem dati o gospodični Veri nikakega pojasnila. Že snoči sem rekla vrtnarju, da je nisem že več tednov videla.«

»Prav nič prestrašeni niste videti nad tem, da je mlada dama na tako skrivnosten način izginila. Oprostite, da se temu čudim. Pravili so mi, da jo poznate že od njenih otroških let.«

»Prav zaradi tega, ker jo dobro poznam, se ne bojim zanjo,« je odvrnila žena in sedla. Nadzorniku se je zdelo, da si je postavila stol tako, da ji ni mogel videti naravnost v obraz. »Vera je pametno dekle«, je nadaljevala Jugovka. »Razen tega je zelo previdna in samostojna. Prepričan sem, da je imela vzroke za nenadno odpotovanje. Gotovo bo pisala ali brzojavila domov, da je prispela v Ljubljano ali morda tudi drugam.«

»Motite se, gospodična ni mogla odpotovati, ker ni vzela s seboj ne denarja ne obleke.«

»Obleke ima dovolj v svojem stanovanju v Ljubljani. Toliko denarja, kolikor ga je potrebovala za vožnjo z vlakom, pa je gotovo imela s seboj,« je menila Jugovka in se tiho zasmejala.

Mihon je osupnil. To je mogoče, si je mislil in se začudil, da sam ni bil prej pomislil na to.

»Zakaj pa bi bila to storila?«

»To morate vprašati gospoda Košutnika in njegovo soprogo, ne pa mene,« je odgovorila Jugovka skoro nekoliko nejevoljna. »Gospodična Vera je pač morala imeti vzroke, da je zapustila Košutnikove.«

»Ali vam je morda povedala te vzroke?« jo je vprašal nadzornik hitro in ji ostro pogledal v obraz.

»Povedala sem vam že, da več tednov nisem govorila z gospodično Vero,« je odgovorila Jugovka, prijela enega izmed cvetličnih lončkov in potrgala nekaj ovelih listov.

»Vsi se hudujete nanjo,« je menil Mihon.

Jugovka se je naglo obrnila in njen odgovor je zvenel grenko: »Torej so vas že obvestili o vsem, kar se je zgodilo! Seveda sem bila huda, odnosno sem zelo huda nanjo. Moj sin ni zaslužil, da se je tako igrala z njim.«

»Gospodična Vera je imela povod za prekinjenje zaroke z vašim sinom,« je naglasil Mihon.

Jugovka se je vzravnala. »Čisto nemogoče je, da bi bila verjela vse tisto, kar je njen svak očital mojemu sinu. Za tako trditev so potrebni dokazi.«

»Gospod Košutnik je poskrbel tudi za dokaze,« je menil Mihon.

»Brez zaslišanja ne smeš nikogar obsoditi. Gospodična Vera ni imela prav, ko se ni hotela pogovoriti z mojim sinom Mirkom!« je vzkliknila Jugovka in v njenih

Domače novosti

* **Več kot štiri milijone volivcev je vpisanih** v volitvene seznamke v naši državi. Število pa se bo bržkone precej spremenilo, ker bodo sedaj mnogi vpisani izreklamirani ali pa na novo vpisani. Po banovinah je najjačja savska, v kateri je bilo do sedaj vpisanih skoraj 780.000 volivcev. Potem pridejo po vrsti: dunavska banovina s 702.000, vardarska s 431 tisoč, moravska s 406.000, dravska s 315.000, vrbaska s 273.000, primorska s 269.000, zetska s 248.000 in končno Belgrad z Zemunom in Pančevom, ki šteje 75 tisoč volivcev.

* **Opozorilo upokojencem, ki prejemajo pokojnino od direkcije državnih železnic v Ljubljani.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani poziva upokojence, provizioniste in miloščinarje, katerim ona nakazuje pokojninske prejemke, da se takoj zglase pri pristojnih postajnih uradih (pri katerih naročajo premog in zahtevajo vozne ugodnosti), kjer bodo prejeli tiskovine in navodila za predložitev prijav za prejemanje osebnih in rodbinskih draginjskih doklad. Te tiskovine so brezplačne. Upokojencem, ki prebivajo izven območja železniške direkcije v Ljubljani, bo direkcija poslala tiskovine za prijave na njihove naslove.

* **Dveh državnih pokojnin ne more nihče prejemati.** Finančni minister je odredil, da blagajne, kjer so primeri, da dobiva en državni upokojenec dve pokojnini, ustavijo izplačilo nižje pokojnine ne glede na to, kdaj in po katerem zakonu so bile te pokojnine urejene. O tem bodo izdale finančne direkcije odloke s pojasnilom, da nihče ne more prejemati dveh pokojnin iz državne blagajne.

* **14letna deklica je izginila.** Pred 14 dnevi je izginila s svojega doma na Dobrovi 46 pri Celju 14letna Kornelija Hermanova. Dekle je visoke postave, ima svetle lase in plave oči, na sebi je imela dečvo in kariran plašč. Kdor bi kaj vedel o deklici, naj to javi orožništvu, policiji ali dekletovemu očetu Francu Hermanu, Dobrova 46, Celje.

* **Slovenci v Ameriki.** Srebrno poroko sta praznovala v Sheboyganu Matija Muzenič in njegova žena. V Petersburgu je umrl ustanovitelj društva SNPJ Franc Ravšel, star 62 let, doma iz Ostroga pri Št. Jerneju. V Clevelandu sta umrla Jakob Hiti, star 53 let, doma iz vasi Hudivar pri Blokah in Franc Antonič, star 44 let, doma iz vasi Markovice pri Starem trgu pri Ložu. V Detroitu je umrl Viljem Travnik, rojen v Ameriki. V Gründstonu je umla Marija Sadar, stara 43 let. V Burgettstownu je umrl Anton Lunder, v starosti 50 let, doma iz okolice Kočevja.

* **Nesreča.** V Češnjevcu pri Gornji Radgoni je 63letni posestnik Anton Kolar razstreljeval štore s smodnikom. Ravnal pa je tako neprevidno, da mu je smodnik predčasno eksplodiral in je dobil težke poškodbe po obrazu in obeh očesih. Prepeljali so ga v bolnico.

* **Upepeljena domačija.** Pri posestniku Francu Gradišniku v Požegi pri Framu je v gospodarskem poslopju nastal ogenj, ki se je zaradi silnega vetra razširil tudi na stanovanjsko hišo. Prihiteli so gasilci, ki pa so zaradi pomanjkanja vode mogli samo omejevati požar. Domačija z inventarjem in poljskimi pridelki ter gospodarskimi stroji je zgorela in ima Gradišnik nad 50.000 din škode. Ogenj je nastal zaradi neprevidnosti posestnikove žene Marije, ki je šla v svinjak z gorečo petrolejko. Petrolejka ji je menda padla iz rok in vnela se je stelja. Še predno je mogla ogenj pogasiti je bil ves hlev v ognju. Sama si je komaj rešila življenje iz gorečega hleva.

* **Nasilen postopač.** V stanovanju Otmarja Fornezija pri Sv. Lovrencu na Pohorju se je pojavil neki moški, ki je na precej drzen način zahteval, da mu dajo jesti. Domači so poklicali orožnika, ki je neznanca vprašal kdo je in kaj hoče. Ko ga je hotel aretirati, je drzni vsiljivec navalil na orožnika in mu potegnil bazonet iz nožnice. V zadnjem hipu se je orožniku posrečilo, da je s pomočjo domačih neznanca premagal in ga nato zvezal. V Mariboru so ugotovili, da gre za nekega kolarskega pomočnika brez stalnega bivališča, pristojnega v litijsko okolico. Prepeljali so ga v zapore mariborskega okrožnega sodišča.

* **Fantek pod avtomobilom.** Na križišču ceste proti Bežigradu in Lubečni pri Celju se je zgodila huda avtomobilska nesreča. Na križišču je dohitel tovorni avtomobil opekarne Sodin 12letnega fantka Jurčaka Avguština. Fant je hotel zaviti na križišču po cesti proti Lubečni, v tem hipu pa ga je podrl tovorni avtomobil. Jurčak je dobil težke poškodbe in je nezavesten obležal. Reševalci so ga prepeljali v bolnišnico.

* **Izsledeni požigalci in vlomilci.** Pred kratkim smo poročali o požigu v Goriški gori, kjer je začelo goreti na nepojasnjen način. Domnevali smo, da je zažgala zlobna roka. Sedaj se je po vestnem zasledovanju orožništva posrečilo izslediti krivca v osebi mladoletnega fanta, ki je že tudi spomladi poskusil zanetiti požar pri sosedu Verščaju, ko je že zakuril pod kozolcem. Istotako se je orožnikom posrečilo izslediti požigalce še na več drugih krajih v Zagradu in v Čučji mlaki. Ti požigalci so že prejeli zasluženo kazen.

* **Tragična smrt očeta 7 otrok.** Tovorni avtomobil, last Muršeca iz Pesnice pri Mariboru, je vozil gramoz od kamnoloma pri Poljčanah. V Peklu pri Poljčanah se je v tem hipu pripeljal do ceste pri konzumu, ki se nahaja 5 m od banovinske ceste, upokojeni detektiv Ivan Knezer iz Lušečke vasi. Tovorni avtomobil je vozil po desni strani. Knezer se je hotel ogniti avtomobilu, nesreča je pa hotela, da je zavozil s kolesom naravnost pod zadnja kolesa avtomobila, ki so mu zmečkala glavo. Pokojni Knezer zapušča poleg težko prizadete žene še 7 nepreskrbljenih otrok, s katerimi sočustvujejo vsi ljudje. Bil je vrl mož in vzoren oče družini, ki bo težko pogrešala svojega pridnega rednika.

* **Blazna ženska zažgala oltar in napadla župnika.** V Cerkljah pri Čatežu je kmetici Mariji Žarn umrl otrok in od tistega časa je kazala znake blaznosti. Zahajala je pogosto v cerkev. Pred dnevi je župnik opazil iz svojega stanovanja, da se v cerkvi nekaj svetlika, in sicer popoldne, ko je bila cerkev navadno prazna. Ko je prišel v cerkev, da pogleda kaj je, je opazil, da so na velikem oltarju prižgane vse sveče. Pri oltarju je stala kmetica Žarnova in držala v rokah velike prižgane sveče. Potem je začela hoditi okoli oltarja s svečami in ko je hotela prižgati prt na oltarju, je pristopil župnik, da bi preprečil blazno dejanje. Ženska je pa odvrgla sveče ter napadla župnika. Slabotni starec je že začel omagovati pod njenimi prsti in je komaj priklical ljudi na pomoč. Rešili so ga v zadnjem trenutku.

* **Ponarejevalec 500dinarskih bankovcev in njegova družba.** V zadnji številki smo poročali, da so ptujski orožniki odkrili premetenega ponarejevalca 500dinarskih bankovcev Vsak dan prihajajo na dan zanimivosti, kako je glavni kolodvodja organiziral v tukajšnji bližnji in daljni okolici posameznike, ki so mu seveda radi nasedali. Do sedaj so aretirali glavnega krivca Rudolfa Dornika, doma iz Sv. Pavla pri Preboldu, Izidorja Kramarja in Izidorja Brusarja, oba iz Cvetlina na

---

očeh se je zabliskalo: globoka užaljenost matere je prišla do izraza.

»Pravijo, da je vaš sin iskal priložnost za pogovor z gospodično. Neprestano da je lazil za njo.«

»Ali mu to morete zameriti?« je vprašala Jugovka in vstala. »Mirko jo je imel rad, odkar jo je poznal. Zaradi nje je študiral, dasi bi sicer lahko imel kmetijo doma, samo da bi ne bilo ovir za poroko. Letos končava študije, a zdaj so mu s spletkami hoteli izneveriti nevesto...«

Žena je umolknila premagana od razburjenja.

»Ali je govoril z njo?«

Jugovka je spet sedla, in njen odgovor se je glasil dokaj nezanesljivo: »Ne vem. Mogoče je, da se je pogovoril z njo in da je zaradi tega potem odpotoval.«

»Ali vam je sin kaj govoril o tem?«

Žena je odkimala.

»Kje je vaš sin?«

»Spi.«

»Pri belem dnevu?«

»Sinoči je moral po opravkih v Ljubljano in se je šele z jutranjim vlakom vrnil.«

»Ali ve, da pogrešajo gospodično Ogorelčevo?« je vprašal nadzornik.

»Tega vam ne morem reči.«

»Ga bom pa sam vprašal. Prosim, povedite me k njemu.«

»Takoj ga pokličem.«

»Ne, hvala. Rajši pojdem sam k njemu.«

Pogleda obeh sta se srečala in Jugovka je spoznala, da ima policijski uradnik neke zahrbtne misli. Da bi se ne bil njegov sum še povečal, se ni več branila.

»Pojdite,« je rekla.

Vedla je policijskega uradnika skozi več sob, ki so bile vse v cvetju in zelenju.

»Pri vas je kakor pri vrtnarju,« je pripomnil uradnik in obstal pred vrsto izredno lepih cvetic. »Kdo vzgaja to cvetje?«

»Jaz,« je rekla Jugovka in oči so se ji veselo zasvetile. Takoj nato pa je žalostno pripomnila: »Cvetice so moje veselje in moj ponos. Ko je umrl moj mož, sem se že pečala z mislijo, da bi posestvo prodala, saj nobeden izmed mojih otrok ne bo kmetoval, toda kaj naj bi počela kje v mestu, kjer bi ne mogla v tujem stanovanju gojiti cvetic in ne kmetovati. Tudi moji otroci, čeprav ne bodo kmetje, ljubijo svoj dom in mi radi pomagajo na polju, kadar so doma. Moja kmetija ni posebno velika, ker sem nekaj odprodala.«

»Ali sami vodite gospodinjstvo?« je vprašal nadzornik.

»Imam deklo in hlapca, ki sta brat in sestra. Ker je njuna mati zbolela, sem ju za nekaj dni pustila domov.«

»Torej ste zdaj sami s sinom v hiši?«

»Da,« je odvrnila Jugovka in potrkala na bližnja vrata. »Mirko, vstani, policijski nadzornik gospod Mihon iz Ljubljane želi govoriti s teboj.«

»Sem že pokoncu in pridem takoj!« je vzkliknil svež, prijeten glas, med tem ko je Mihon napravil zelo kisel obraz. Ni mu bilo všeč, da je mladi mož tako hitro izvedel za njegovo ime.

Iz spalnice je že prišel mladi visokošolec, in Mihon si je moral priznati, da ima Vera Ogorelčeva mnogo boljši okus od njene starejše sestre Vide, ki si je izbrala za življenjskega tovariša domišljavega in izžitega praznoglavca Košutnika. Mirko Jug je bil vitek, vendar krepak. Njegov prijetni in razumni obraz je bil lahno ožgan od solnca. Blesk njegovih temnomodrih oči je izražal poštenost in značajnost.

»Kaj želite od mene, gospod nadzornik?« je vprašal mladi visokošolec in zaprl za seboj vrata, vendar ne tako hitro, da bi Mihon ne bil videl razrite postelje — znamenje, da je bil Mirko Jug res spal. Spet je Jugovka prehitela policijskega uradnika in rekla:

»Mirko, ko si bil davi prišel tako utrujen domov, ti nisem povedala, da so sinoči pri nas iskali gospodično Vero. Zdaj je prišel ta gospod in mi povedal, da se gospodična še ni vrnila domov.«

»Ali morda vi kaj veste o njej?« je vprašal uradnik Mirka in ne baš prijazno pogledal gospodinjo.

V izrazitih potezah mladeniča je nastala neka izprememba, toda uradnik ni mogel zanesljivo ugotoviti, ali je pomenila ta izprememba strah, skrb ali presenečenje.

»Vera je izginila?« je vzkliknil Mirko začudeno, vendar njegove besede niso zvenele naravno.

»Ali res niste o tem ničesar slišali? Iščejo jo že od sinoči,« je dejal nadzornik, čigar glas je odločno pričal, da ne verjame Mirkovemu začudenju.

»Prav nič. Vse popoldne sem bil v gozdu, zvečer pa sem se odpeljal v Ljubljano in sem se šele zjutraj vrnil ter takoj zlezel v posteljo. Kaj pa se je zgodilo z Vero?«

Mirko je zastavil zadnje vprašanje Mihonu z glasom, ki je izražal skrb, toda Mihonu se je zdelo, da je ta skrb ponarejena, zato je ostro odvrnil.

Hrvatskem, Friderika Vezjaka, sodarskega mojstra iz Ormoža, Ignaca Černezlja, Janeza Jezo in Martina Klepa, vsi trije so doma iz Hajdine pri Ptuju. Obtoženi so kot soudeleženci bodisi z delom ali denarjem. Zadeva pa se še razvija in sledijo vsak dan nove aretacije.

* **Štirileten sinček je obstrelil očeta.** Posestnik Janez Zemljak s Pobrežja se je odpravljal v Haloze na trgatev. Ker pa se je nameraval ponoči vračati, je hotel s seboj vzeti samokres, katerega si je pripravil na mizi. Medtem ko se je Zemljak preoblačil, je splezal njegov štiriletni sinček na mizo. Tam se je igral z odloženim samokresom. Kar naenkrat je počilo. Krogla je zadela očeta v hrbet ter mu prestrelila ledvico. Poškodba je nevarna.

* **Osem kvintalov kave so ukradli.** Lansko leto so v neki septembrski noči vdrli v neko skladišče v tržaški prosti luki drzni uzmoviči in ukradli osem kvintalov kave. Blago so naložili na neko barčico in ga odpeljali proti Miljam. Policija je nenavadno tatvino vzela odločno v roke in po napornih zasledovanjih končno spravila drzne tatove pod ključ. Pred dnevi se je vršila pred tržaškim kazenskim tribunalom dvodnevna obravnava proti petnajstorici tržaških vlomilcev in njihovih pajdašev. Nekateri izmed obtožencev so dobili po dve leti ječe, vsi pa bodo morali plačevati visoke globe od 20 do 30 tisoč lir.

* **Ženitovanjski slepar** se je zagovarjal pred mariborskim okrožnim sodiščem. Je to 37-letni Jakob Učakar iz Moravč. Je že oženjen ter ima dvoje otrok, kljub temu pa je natvezel Angeli Štibler v Mariboru, da je samec in da je dobro plačan trgovski potnik v Zagrebu. Ponujal se ji je za moža in je pod to pretvezo izvabil iz nje 10.000 din, češ da jih potrebuje za nakup tovornega avtomobila. Tak avto je res kupil, dal pa je na račun samo 5000 din, potem pa si je najel še šoferja, ki mu je moral dati 5000 din kavcije. Ves ta denar pa je Učakar porabil za sebe, nato pa še prodal avto. Opeharil je tudi Edvarda Otorepca za njegovo kolo. K razpravi Učakarja kljub vabilu ni bilo, pa je bil obsojen v odsotnosti na 4 mesece nepogojnega strogega zapora, 600 din globe ter za 3 leta izgube častnih pravic.

* **Mladi požigalec.** V Malem vrhu pri Sv. Ani je nastal požar na gospodarskem poslopju posetnice Marije Fras. Povzročil je 10.000 din škode. K sreči je pihal veter v tako smer, da ogenj ni ogrožal ostalih poslopij, ker bi bila drugače nesreča veliko hujša. Ugotovili so, da sta zažgala 8letni domači sin Jožef in 11letni Adolf Kegl. Fanta sta že letos poleti zažgala kopico žita. Ko sta bila sama doma, stavzela vsak po eno vžigalico ter sta zažgala seno. Ko pa sta videla, da gori hlev, sta zbežala in se skrila, da so ju komaj našli. Tako je tudi nastal požar na gospodarskem poslopju trgovca in posestnika Antona Golenka v Sv. Miklavžu. Svinjski pastir 13letni Franc Jerebič je spal na senu, pa si je tam ponoči skrivaj svetil s svečo, dasi mu je gospodar strogo prepovedal nositi s seboj vžigalice ali luč. Fant je zvečer pritrdil svečo poleg svojega ležišča, potem pa je zaspal in je pozabil luč ugasniti. Zbudil se je, ko je bilo že vse okrog njega v plamenih. Zadobil je pri tem močne opekline na desni nogi. Požar je povzročil Golenku 140.000 din škode.

* **Vlomilec obsojen na dve leti robije.** Celjsko sodišče je obsodilo znanega vlomilca 34-letnega Jožefa Cizlja zaradi številnih vlomov in tavin v obsotelskih krajih — zlasti v Zdolah, Zibiki in Žusmu, na 2 leti robije, po odsluženi kazni mora v prisilno delavnico. Cizelj je posebne vrste tat. Podnevi, ko so kmetje zapustili dom in odšli na polje, je prihajal k domačijam, kjer je najprej poiskal ključe nad vrati in v oknih. S ključi je šel v hišo, vse razmetal in odnesel vse, kar mu je prišlo pod roke. Kradel je blago, perilo, ukradene stvari pa prodajal naprej in tako prišel do denarja, ki ga je navadno zapil. Primer naj bo opozorilo vsem kmetom, da ne puščajo ključev nad vrati ali celo na oknu.

* **Nenadna smrt v goricah.** Franjo Grm je bil znan sadjarski in vinarski strokovnjak. V spremstvu mestnega tržnega nadzornika inž. Večerjeviča in gostilničarja Antona Beraniča se je nedavno podal v završke gorice. Pri Lovrenčaku so se napotili v vinograd. Nenadno pa se je zgrudil na tla. V naslednjem trenutku je umrl, zadet od možganske kapi. Dosegel je starost 56 let. Vse do zadnjega je bil čil in zdrav. Bil je odličen sadjar in vinogradnik.

* **Vrečo slanine je odnesel.** Gostilničar in mesar Jakob Črešnik iz Device Marije v Puščavi je dal zapreti 37letnega delavca Jožefa Vindiša iz Gruškovja pri Ptuju. Vindiša je najel za prenos 40 kg slanine ter mu naročil naj preda slanino na koroškem kolodvoru v Mariboru. Za prenos mu je plačal 8 din. Ko je pa Črešnik povprašal pri skladiščniku F. Krajnoviču, uslužbenem na koroškem kolodvoru, je presenečen ugotovil, da je najetl delavec predal tam od dveh izročenih mu vreč samo eno. Vreča z 21 kg slanine v vrednosti 336 din pa je manjkala. Vindiš je istočasno osumljen poskusa vloma v stanovanje posestnice Valentan Jere v Apačah na Dravskem polju. S pomočjo nekega topega predmeta je vlomil skozi hišna vrata. V kuhinji je vzel dolg kuhinjski nož in drugo železo, s katerim je poskušal vlomiti v spalnico. Svojo namero je radi pomanjkanja primernega orodja opustil. Povzročena škoda znaša okrog 100 din.

* **Vlomilska tolpa prijeta.** Ljubljanska policija je prišla Viktorju Banu in njegovi tolpi na sled, ko je preiskovala vlom, ki je bil izvršen koncem septembra pri usnjarju Mergenthalerju v Mostah. Viktor Ban se je povzpel čez ozidje tovar. z nabrežja Ljubljanice in je s pomagači ukradel lep kup kož, vrednih od 4 do 6000 din ter jih nato razprodajal pr raznih čevljarjih. Policija je zvedela, da nek krogi ljudi, ki nimajo nobenega zaslužka in nobenega premoženja, neprestano popivajo v predmestnih gostilnah, zapravljajo debele denarje, se vlačijo z ženskami in vozijo z avtomobili. Hitro so spoznali da imajo opravka z najbolj nevarno vlomilsko tolpo, kar jih je od poletja sem v Ljubljani. Vneki hiši na Dunajski cesti je policija zasledila zloglasno zeleno kolo, ki je bilo neštetokrat omenjeno v tiralicah, in s katerim so vlomilci raznašali svoj vlomilski plen in nakradeno blago po Dolenjskem. Pred dvema mesecema je bilo na primer vlomljeno pri industrialcu Eiflerju ter je bilo tam nakradeno mnogo vrednosti Ta vlom je zagrešila Banova tolpa. Je pa še cela vrsta vlomov, katere je zagrešila Banova tolpa. To krdelo vlomilcev in takov, je kradlo in vlamljalo vsaj 2 leti, so sedaj spravili pod ključ. Nihče izmed te tolpe ni pošteno delal, temveč so vsi živeli le od plena tatvin, v pijančevanju in koruzništvu.

* *Zaradi suma požiga lastne hiše,* so aretirali orožniki posestnika Lacka Hadjarja iz Malega dola pri Sv. Jakobu v Slovenskih goricah. Njegova domačija je zgorela, pa so orožniki aretirali lastnika pogorele domačije samega, ker je spričo nekaterih obremenilnih okoliščin osumljen, da je sam zanetil požar, da bi prišel do zavarovalnine in z njo poplačal dolgove. Hadjarja, ki je pri zasliševanju tajil vsako krivdo, so prepeljali v mariborske zapore.

»Prav za prav sem prišel k vam, da bi od vas kaj izvedel, ne pa zato, da bi vam dajal pojasnila. Ali res ne veste ničesar o gospodični Ogorelčevi?«

»Ne,« je odgovoril Jug kratko in njegovo čelo se je zmračilo.

»Včeraj je niste videli?«

»Ne,« se je spet glasil odgovor, vendar je Mirko pri tem pogledal v tla.

»Tudi niste včeraj poizkušali govoriti z njo?« je nadalje vprašal nadzornik.

»Zakaj? Kaj me pa gospodična Ogorelčeva briga!« je odvrnil mladenič.

Zdaj pa je posegla v pogovor mati in rekla:

»Mirko, gospod nadzornik je že poučen o tvojem razmerju z gospodično Vero!«

»Prosim vas, gospa, da me pustite z gospodom sinom za nekaj časa samega.«

Mihon je izrekel te besede vljudno, vendar zapovedljivo.

Ne da bi bila še kaj pripomnila, je šla Jugovka iz sobe.

»Kaj pomeni to, gospod nadzornik? Ali me hočete uradno zaslišati?« je vprašal mladi visokošolec in sedel na stol.

»Tako rekoč,« je odvrnil Mihon mirno in prav tako sedel.

»Zaradi tega ste torej odstranili mojo mater,« je vzkliknil Mirko in njegove oči so se zabliskale od jeze. »Če ste poučeni o mojem razmerju z Vero, morate torej vedeti, da si ni mogla izbrati naše hiše za svoje skrivališče. Sicer pa vas prosim, da preiščete vso hišo.«

»O, saj ne mislim, da je mlada dama pri vas,« je dejal uradnik zasmehljivo, »sodim pa, da veste, kam je šla.«

»Ne vem,« je odvrnil Mirko. »Vera je bežala pred menoj. Ni se hotela pogovoriti z menoj. Mnogo sem trpel zaradi tega.«

»In vaša ljubezen se je izpremenila v sovraštvo,« je pripomnil Mihon in ostro pogledal Juga.

Čelo mladega moža se je pobarvalo. »Kdo vam je to rekel?«

»Vaše obnašanje. Namesto da bi si delali skrb zaradi tega, ker je ljubljeno dekle izginilo, samo tožite zavoljo krivice, ki vam jo je baje storila. Veste, vaše obnašanje je tako nenaravno, tako narejeno.«

»Prosim vas, gospod nadzornik!«

»Ni mogoče, da ste kdaj ljubili gospodično Ogorelčevo. Vaše obnašanje ne izraža tega. Ali pa se pretvarjate, da bi nekaj prikrili,« je nadaljeval Mihon.

»V čem imate dokaze za svojo trditev?« je vprašal Mirko.

»Za dokaze bom poskrbel, le zanesite se name,« je odgovoril Mihon. »Vi torej vztrajate na trditvi, da ne veste, kje je gospodična Ogorelčeva?«

»Da.«

»Kje ste bili včeraj popoldne?«

»V gozdu. Potem pa sem se vrnil domov. Zvečer sem se odpeljal v Ljubljano.«

Nadzornik je skomignil z ramami. »Kako pa si razlagate dejstvo, da mlade dame ni od nikoder?« je vprašal.

»Tega ne morem vedeti. Morda je zbežala, morda pa si celo vzela življenje.« Zadnje besede je izgovoril Mirko skoro šepetaje. »Vi ne veste, kaj vse so počeli, da so jo odvrnili od mene!«

Na Mirkovem obrazu se je pojavil izraz hude duševne bolečine.

»Ali je mogoče, da jo je kdo umoril?«

Mirkov obraz se je čudno izpremenil. Vsa barva je izginila z njega in oči so se mu široko odprle, kakor bi bile zagledale pred seboj nekaj strašnega. Stegnil je roke in dejal: »Ne, ne! Kdo bi mogel storiti kaj takega?«

»Oblastva bodo to že dognala. Vsakega poštenega državljana dolžnost je, da pomaga iskati storilca. Upam, da nam boste tudi vi pomagali,« je menil Mihon in se obrnil, da odide.

»To se razume,« je zamolklo odgovoril Mirko in spremil uradnika do vrat.

Mihon je stopal skozi dvorišče in se razgledoval na vse strani. Pred njim so bežale lepo rejene kokoši in race, iz čistega svinjskega hleva pa se je oglašalo kruljenje svinj. Opazil je tudi vrt, v katerem je cvetela vrsta vrtnic vseh barv. Povsod je vladal najlepši red.

Jugovka in njen sin, nista napravila nanj baš neprijetnega vtiska. Priznati si je tudi moral, da se mu mladi Jug ni videl sposoben za lahkomiselno igračkanje z mladim dekletom. Kljub temu je bil prepričan, da mu mati in sin nista povedala resnice. Nekaj sta mu prikrivala, zato sta oba tako nerodno odgovarjala.

Za ostrejši nastop proti mlademu Jugu še ni imel povoda. Sklenil pa je, da ga ne bo izpustil izpred oči. Morda pa je imela Jugovka prav, ko je rekla, da je Vera le odpotovala, da se izogne vsem neprijetnostim. Če je tako, je med tem že moralo prispeti od nje kakšno sporočilo v Gozdnik.

(Dalje prihodnjič.)

*** Drzen vlom pri belem dnevu** se je dogodil nedavno pri posestniku Ivancu Antonu v Podpeči pri Dobrepoljah. Ko je posestnik popoldne vlačil na njivi, je priliko izrabil neznan vlomilec in iz zaklenjene omare odnesel večjo vsoto denarja.

*** Drzen vlom.** Ko so nedavno jutro odšli Kocevi v Bukovžlaku pri Celju na delo na polje, se je priklatil k njihovi domačiji neznan vlomilec, ki je z mizarskim dletom vlomil skozi kuhinjo v hišo. V hiši je vse razmetal, dokler ni prišel do denarja in odnesel 20 stodinarskih bankovcev, nato pa izginil. Ko so Kocevi prišli domov, so našli hišo vso razmetano in takoj videli, da so okradeni. O vlomu in tatvini so obvestili orožnike, ki zadevo marljivo raziskujejo. Najbrž bo vlomilec kak domačin, ki pozna razmere pri Kocevih. Upamo, da se bo orožnikom posrečilo izslediti vlomilca.

*** Smrtnonevarno je bil pobit** pri nekem vinotoču v Drnovem kovač Adolf Podbršček. Po drnovskem sejmu se je zbralo mnogo ljudi s Štajerskega in iz bližnjih krajev v vinotoču, kjer je prišlo po daljšem prerekanju do pretepa. Hudo poškodovanega 30letnega Podbrščka so prepeljali v krško bolnišnico. Baje gre za staro sovraštvo z nekim sovaščanom zaradi odvetniških stroškov, ki jih mora plačevati Podbršček.

*** Dva dni in dve noči zaprt v svinjaku.** Z Rake poročajo, da so se pri nekem posetniku v Grčeči vasi imeli zaprtega domačega pastirja 13letnega Vinka Radiča dva dni in dve noči v svinjaku. Prvo noč je moral ležati na golih mokrih tleh, drugo noč so mu dali le nekoliko slame. Jesti so mu nosili le za največjo silo. To nenavadno kazen, za katero so se začela zanimati sedaj tudi varnostna oblastva so naložili pastirčku zato, ker je baje izmaknil neko srebrno uro z verižico.

*** Obstrelil ga je.** Nedavni večer je po progi pritekel na postajo Mirno peč, neki Zupančič iz Biške vasi, z okrvavljeno roko. Pripovedoval je, da je pri zadnji kretnici, oddaljeni od postaje približno 500 m, stal neki moški s puško v roki. Ko je bil Zupančič od njega oddaljen le kakih 5 korakov, je neznanec s puško pomeril in ustrelil. Zupančič je imel srečo, da ga je krogla zadela le v roko, ne pa kam drugam, ker bi bila lahko nesreča mnogo hujša. Krogla mu je precej razmesarila roko, v kateri mu je tudi obtičala.

*** Obleko sta kradla.** Lastnik podružnice Tivarja v Celju Karel Vrečič je v zadnjem času opažal, da nekdo iz njegove trgovine krade obleke in plašče. Prijavil je tatvine policiji in povedal, da so mu tatovi povzročili že okrog 45.000 din škode. Policija je napravila preiskavo in aretirala nekega uslužbenca in nekega drugega moškega. Oba sta priznala, da sta kradla obleke in plašče, trdita pa, da je vredna ukradena obleka le 26.000 din. Policija nadaljuje preiskavo.

*** Smrtna nesreča.** V Spodnji Koreni v Slovenskih goricah so našli pod Strmim vrhom mrtvega 75letnega dninarja Janeza Šarugo. O tem so bili obveščeni orožniki, ki so ugotovili, da se je pokojni smrtno ponesrečil. Šaruga je nekoliko vinjen po bližnjici kolovratil domov. Na Strmem vrhu pa mu je najbrž spodrsnilo in skotalil se je po bregu. Najbrž je udaril z glavo ob drevo in obležal nezavesten, pozneje pa je podlegel posledicam poškodb.

*** Mati zasadila otroku igle v možgane.** V Šibeniku so odkrile oblasti grozen zločin. Neko dekle je porodilo nezakonskega otroka, ki je čez deset dni umrl. Njegovo trupelce so obducirali in našli v možganih dve igli. Zverinska mati je zasadila svojemu otročičku igli v možgane in ga tako umorila.

*** Tihotapčeva smola.** Nedavni večer je zaradi zastarele evidenčne tablice na kolesu ustavil stražnik v Ljubljani, moža, ki se je najprej predstavil kot 42letni brezposelni delavec Anton Kosmač iz Vaš pri Medvodah, pozneje pa kot 43letni France Hlebčar iz Trboj pri Smledniku. Pri osebni preiskavi so našli pri njem kilogram saharina in nekaj nad 6000 din. Policija je poizvedovala na vse strani in nazadnje dognala, da je aretiranec v resnici France Hlebčar iz Trboj, a da že več let biva v Št. Vidu ob Glini na Koroškem. Kakor so ga popisali orožniki iz Smlednika, je Hlebčar poklicen tihotapec, ki stalno prihaja čez mejo in kupčuje pri nas z raznimi visoko ocarinjenimi predmeti. Razen računa, ki ga bo moral polagati glavni carinarnici, bo moral Hlebčar pozneje razjasniti še nekatere podrobnosti o svojem potovanju po naših krajih, posebej še uganko o kolesu in njegovi evidenčni tablici.

*** Po nesreči nož v prsi nad srcem.** V Rogatcu so se pripravljali na poroko. 27letni mesarski pomočnik Jančič Friderik iz Rogatca je pripravljal meso za »ohcet«, pri sekanju mesa pa mu je po nesreči zdrknil nož in mu obtičal v prsih tik nad srcem. Jančič je padel v nezavest. Takoj so poklicali zdravnika, ki mu je nudil prvo pomoč, da ni izkrvavel, nato pa so ga prepeljali v celjsko bolnišnico.

*** S puško nad kožuhače.** Iz Vitanja nam poročajo: Nedavne noči sta se peljala s kolesi dva kovača, ki sta uslužbena pri tovarni Tischler v Vitanju, Strašek Franc in Fijavž Tone, od kožuhanja na Fijavževem domu, pri sosedni fari Stranice. Med potjo ju je nekdo napadel iz zasede in streljal nanju z lovsko puško, nabito s šibrami. Staršek je dobil šibre po desni roki in po rami ter se močno potolkel po obrazu, ko je padel s kolesa. Fijavžu pa so se šibre močno zarile v desno nogo in v hrbet.

*** Staro orožje je nevarno.** V Št. Ilju se je ponesrečil 24letni posestniški sin Konrad Menhard. Ob trgatvi je ustrelil iz stare lovske puške, katero mu je razneslo ter mu je desno dlan čisto raztrgalo. Spravili so ga v bolnišnico.

*** Družinska žaloigra.** V Hotinji vasi je posestnik Aleksander Rec prišel domov vinjen, pograbil je v kuhinji dolg nož ter ga je zasadil svoji ženi v levo stran prsi. Zgrudila se je nezavestna ter so jo reševalci prepeljali v bolnišnico.

*** Upepeljena domačija.** V Šmartnem na Pohorju je pogorela domačija posestnice Marije Zorkove. Škoda znaša okoli 30.000 din. Prejšnji večer so namreč spravili v kolarnico oglje, ki so ga žgali v gozdu. Oglje pa se je vnelo in se je ogenj razširil na vso domačijo.

*** Smrten strel v silobranu.** V juniju je bila pri Sv Bolfenku v Slov. goricah veselica gasilcev iz Biša. Nenadoma pa se je veselo rajanje izpremenilo v prepir, ker je nekdo vrgel med plesalce živalska črева. Fantje so obdolžili tega dejanja Janeza Krambergerja, ta pa je obdolžitev ogorčeno zavračal ter je v jezi šel po svoje prijatelje, s katerimi je navalil na 21letnega Martina Čeha in na njegovega brata. Oba Čeha sta poskušala pobegniti, fantje pa so pritisnili za njimi ter so imeli pri tem odprte nože v rokah. Martin Čeh je izvlekel samokres ter nekajkrat ustrelil v zrak in v tla, vendar fantov s temi streli ni ostrašil. Še huje so se pognali za bratoma, ki sta bežala proti bližnjemu gozdu, da se tam skrijeta. Ko sta bila že blizu gozda, se je Martin naenkrat izpotaknil ter je padel na tla. V tistem hipu je pridrvel proti njemu Franc Kramberger. V strahu je oddal Martin Čeh proti Krambergerju strel te ga je zadel v trebuh. Prestrelil mu je črevesje ter se je ranjenec ječe zgrudil, ostali fantje pa so potem opustili preganjanje. Kramberger je čez nekaj dni umrl. Čeh pa je bil pred mariborskim sodiščem obsojen na 6 mesecev zapora.

Popotnikova torba

Novi grobovi v Srbiji

Ravna Reka, meseca oktobra.

V zadnjem mesecu so nas zapustili trije Slovenci in se preselili v večnost: **Peter Oznec**, zidar, zaposlen v tukajšnjem državnem rudniku, doma iz Lunavca pri Ormožu. Med nami je bival komaj eno leto. Sem je prišel za boljšim kruhom in zaslužkom. Pokojni je bil dober delavec in silno varčen. Zapušča v Sloveniji ženo in več otrok. — Vso slovensko družino v Ravni Reki je težko zadela tudi smrt gospe **Fme Nase**, žene tukajšnjega rudarja. V Ravno Reko je prišla šele pred desetimi meseci. Umrla je kot žrtev materinstva pri porodu prvega otroka. — V starosti 60 let je umrla **Frančiška Pečnikova**, rojena Čandek iz Stične na Dolenjskem. — Od vseh umrlih se je poslovil pri odprtem grobu tukajšnji cerkveni pevski zbor.

Divji lov za drznim tihotapcem

Maribor, v začetku oktobra.

Nedavno noč se je odigral v Dravski dolini in po mariborskih ulicah divji lov za tihotapci, pri katerem so se begunci in zasledovalci posluževali motornih vozil.

Carinske oblasti so bile v zasedi v bližini broda pri Viltovžu. Čakali so na znanega tihotapca Konrada Zorčiča iz Spodnje Polskave, ki se je tja pripeljal z motornim kolesom. Cariniki so ga poskušali ustaviti, toda ta je še bolj divje pognal svoje motorno vozilo ter peljal naprej. Cariniki pa so se prav tako z motornim kolesom podali za njim. Ta divja vožnja se je nadaljevala do Maribora in po mariborskih ulicah sem in tja, končno pa se je Zorčiču le posrečilo, da je pobegnil proti Studencem. Tu je zavozil na koruzno njivo, kjer je pustil svoje motorno kolo ter tihotapsko zalogo, sam pa je pobegnil. Tam so našli 200 zavojev igralnih kart, 10 kg saharina, 200 vžigalnikov in 10 kg vžigalnih kamenčkov. Vrednost teh stvari je ogromna. Zorčič je bogat posestnik in si je svoje veliko premoženje pridobil s pomočjo tihotapstva.

Umor zaradi nezveste žene

Sv. Andraž, konec septembra.

Pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjal te dni 38letni kovač in posestnik iz Vitomercev Jožef Težak zaradi umora. 22. junija tega leta je povabil svojega soseda Jožefa Suhača k sebi v stanovanje, ga posadil na stol, potem pa potegnil iz omare samokres in mu prestrelil grlo. Suhač je naslednjega dne umrl.

Ozadje tega nenavadnega, strašnega dejanja je žaloigra, ki jo je preživljal posestnik Jožef Težak v zakonu s svojo ženo Matildo. Ima z njo sedem otrok. Ženo in otroke ima zelo rad, pa ga je silno zadelo, ko je izvedel, da se ozira žena za drugimi moškimi. 17. junija je prišel Težak k župniku v Št. Andražu v Slovenskih goricah ter se mu pritožil, da ga žena vara s sosedom Jožefom Suhačem. Prosil je župnika, naj bi poklical ženo k sebi ter jo pregovoril, da bo živela, kakor se spodobi, ker bi bil drugače sam prisiljen, da Suhača ubije. Župnik je res poklical naslednjega dne zakonca Težaka v župnišče. Žena je priznala, da ima že šest let razmerje s Suhačem; župnik je oba zakonca zopet spravil in mož je ženi odpustil, ko mu je ta obljubila, da bo poslej zvesta.

22. junija pa je prignal k Težaku posestnik Suhač, ki ni vedel za priznanje Težakove žene, par konj, da mu jih podkuje. Ko je Težak svojega tekmeca zopet videl pri hiši, mu je zavrela kri. Povabil ga je mirno v sobo ter mu začel očitati, zakaj lazi za njegovo ženo. Ko je Suhač zanikal, da bi imel s Težakovo ženo kakšno razmerje, ga je Težak prosil, naj sede na stol, potem pa je pristopil k omari, izvlekel iz predala samokres ter ustrelil v Suhača. Zadel ga je v grlo ter je 11 mm debela krogla obtičala zadaj v hrbtenici. Suhač je naslednji dan umrl zaradi otrpnenja hrbtnega mozga. Težak je potem na sodišču izjavil, da ni imel namena Suhača usmrtiti, temveč ga je hotel ustreliti samo v rame ter ga potem vreči iz hiše, da ne bo več lazil za njegovo ženo.

V teku razprave se je pokazalo, da obdolženec menda ni čisto pri pameti, ker je ves prevzet od neke bolestne ljubosumnosti. Med razpravo je namreč začel dolžiti še tri druge svoje sosede, da imajo razmerje z njegovo ženo. Izkazalo se je tudi, da se je njegov oče svoječasno ustrelil zaradi ljubosumnosti, ki pa je bila povsem neosnovana.

Morilec je bil obsojen na osem let robije in trajno izgubo častnih pravic.

Maščevanje sina nad očetovo ljubico

Središče, sredi oktobra.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem sta te dni sedela na zatožni klopi 30letni Anton Horvat iz Središča ter 31letni Martin Rakuša iz Obreža pri Središču. Zagovarjati sta se morala zaradi svojevrstnega maščevanja, s katerim sta povzročila svoječasno v Središču občo pozornost.

Preužitkar Martin Rakuša, oče obtoženca, je živel že za časa življenja svoje sedaj pokojne žene v odnošajih s služkinjo Antonijo Filipič. Po smrti njegove žene se je to razmerje nadaljevalo na veliko jezo njegovega sina Martina, ki je smatral, da je Filipičeva zakrivila prezgodnjo smrt njegove matere. Zaradi tega se je dogovoril s svojim svakom Antonom Horvatom, da se bosta nad Filipičevo maščevala ter ji bosta pregnala veselje, da bi še hodila k staremu Rakuši. V noči na 24. aprila t. l. sta se postavila na prežo pod okno pred hišo starega Rakuše ter sta čakala na Filipičevo, ker sta vedela, da se mudi v hiši ter dela družbo staremu preužitkarju. Res nista zastonj čakala, dasi sta morala ostati na preži do treh zjutraj. Okrog tretje ure se je namreč odprlo okno na hiši in stari Rakuša je spustil skozi okno lestvo, po kateri je prilezla Filipičeva iz hiše. Spodaj pod lestvo pa jo je čakalo neprijetno presenečenje. Oba obtoženca sta jo prijela ter ji najprej zvezala roke na hrbtu, potem pa sta ji zvezala še krila okrog vratu. Vmes sta jo pretepala in suvala, nato pa sta jo napol golo odgnala najprej k ženi mladega Rakuše, da jo pokažeta. Tam je morala Filipičeva poklekniti z golimi koleni na betonska tla ter klečati zelo dolgo časa, medtem ko sta si obtoženca skuhala čaj ter ga polagoma pila. Potem pa sto jo gnala skozi celo Središče na dom Horvata, da jo pokažeta tudi Horvatovi ženi. Šele nato sta Filipičevo izpustila. Oba sta priznala, da sta ji zvezala roke na hrbtu ter ji dvignila krila ter jih privezala okrog vratu in jo napol golo vodila skozi vas, zanikala pa sta, da bi jo bila pretepala. Obsojena sta bila vsak na 15 dni zapora pogojno za dobo 2 let in na 120 din globe.

Zagonetna smrt divjega lovca

Maribor, sredi oktobra.

Veliko pozornost je vzbudil v mariborski okolici zagoneten primer, ki se je dogodil v gozdu pri Dobrovcih in zahteval človeško življenje.

Posestniški sin Ivan Pahič je v spremstvu Veronike Kirbiš zgodaj zjutraj odšel v gozd nabirat gobe. Na poti skozi gozd sta našla ob cesti ležečega in hudo ranjenega Franca Pulka iz Studencev pri Mariboru, ki ju je prosil, da ga spravita iz gozda. Poklicala sta na pomoč sosede, ki so ga pričeli spraševati o nesreči. Skraja Pulko ni hotel dati odgovora, pozneje pa je le povedal, da je ponoči šel v gozd nabirat gobe, pa ga je nekdo pri tem opravku obstrelil. Tudi pri teh izpovedih ni bil popolnoma jasen, ker je enkrat trdil, da je bil napaden okoli polnoči, drugič pa, da se je napad izvršil zjutraj ob štirih. Pod Pulkovo suknjo in okoli njega so našli mnogo fazanovega perja, zraven njega pa so našli v zemljo zakopane 4 prazne in 5 polnih lovskih nabojev. Vsi ti naboji so bili zaviti v krvav papir. Pulko je izpovedal, da je imel naboje v trenutku, ko ga je nekdo obstrelil, v žepu, nato pa jih je zakopal v zemljo.

Ker je Pulka strel zadel v trebuh, so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so ga takoj operirali. Orožniki ga niso mogli zaslišati, ker je bil Pulko ob njihovem prihodu v bolnišnico v nezavesti, pred operacijo pa ni hotel ničesar povedati, kdo bi ga bil ustrelil. Ker so Pulkovi znanci izjavili, da je bil strasten divji lovec, domnevajo, da je Pulko ponoči hodil po prepovedanih lovskih potih, pa se je na njih sam obstrelil, ali pa ga je po nesreči obstrelil kak njegov tovariš, katerega pa sedaj noče izdati. Pulko je danes umrl ter ni poprej prišel k zavesti. Tako je ostal zaenkrat ta dogodek še nepojasnjen in bodo orožniki imeli še posla, preden bodo ozadje in potek dejanja osvetlili ter morebitne krivce spravili v ječo.

Očeta štirih otrok zabodel

Bizeljsko, sredi oktobra.

Bizeljsko je pod groznim vtisom strašnega uboja 40letnega posestnika in očeta štirih nepreskrbljenih otrok Iljaža Franca iz Spodnje Sušice. Nedavni večer se je vračal s svojim bratom in sorodniki po državni cesti. Na Spodnji Sušici se je poslovil od njih ter je šel sam po cesti proti domu. Blizu znane stare Balanove lipe se je pripeljal za njim neznan kolesar, ki je imel zelo slabo luč. Imel je namreč v papir zavito svečo, ki pa je zaradi močnega vetra hudo pojemala. Kolesar je bil vinjen. Ko se je pripeljal do Balanove lipe, je z vso silo trešči lv Iljaža in ga prevrnil v jarek. Prav tako se je kolesar prevrnil na tla. Vinjenega kolesarja je to razjezilo, skočil je k Iljažu in mu brez besed zasadil nož v prsa, nato pa zbežal. Sunek noža je bil tako močan, da je Iljaž po četrturnem hudem trpljenju izdihnil. Navzoči so ga spraševali, kdo ga je zabodel. Odgovoril je: »Hrvati so me.« Orožniki skrbno zasledujejo ubijalca. Na Bizeljsko prihajajo namreč ob nedeljah večkrat skupine Hrvatov, ki izzivajo in povzročajo stalno nemire in pretepe. Bizeljčani ne pomnijo tako groznega uboja in se zgražajo nad brezvestnostjo ubijalca, ki je pobegnil. Vsi pa sočustvujejo z ubogo družino. Iljaž je bil vzoren gospodar, dober in skrben oče svoji družini.

Roparski morilec priznal zločin

Levec, sredi oktobra.

Celjskemu orožništvu se je posrečilo že aretirati 27letnega brezposelnega delavca Iv. Špajzerja z Lave pri Celju, ki je bil osumljen, da je umoril in oropal 55letnega krošnjarja in bivšega posestnika Jakoba Tratnika iz Osence pri Celju.

Špajzer je izprva vse tajil, končno pa je priznal, da je usmrtil Jakoba Tratnika. Izpovedal je, da je bil s Tratnikom v Majdičevi gostilni v Levcu in imel pri sebi motiko. Iz Majdičeve gostilne je odšel s Tratnikom v Drešinjo vas. Tam sta hotela stopiti v neko gostilno, vendar pa je bila gostilna že zaprta. Nato sta krenila preko travnikov h gostilni pri levškem mostu, a tudi ta gostilna je bila zaprta. Krenila sta čez most in nato po desnem bregu Savinje navzgor. Spotoma sta se sprla. Ko sta bila kakih 100 korakov oddaljena od levškega mostu, je Tratnik baje dejal Špajzerju, da je smrkavec. To je Špajzerja ujezilo in je večkrat udaril Tratnika s krampom po glavi. Ko je videl, da je Tratnik mrtev, mu je sezul čevlje, slekel suknjič in mu vzel nahrbtnik, v katerem je nosil Tratnik suho robo. Nato je zavlekel mrtvega Tratnika k Savinji in ga vrgel v vodo. Špajzer pravi, da je tudi nahrbtnik, Tratnikove čevlje in suknjič zagnal v Savinjo. Tratnik je imel pri sebi le neznatno vsoto drobiža. Že v Majdičevi gostilni pa se je bil Tratnik hvalil, da ima denar. Špajzer je znan delomrznež in se je rad pajdašil s cigani. Po končanem zaslišavanju na orožniški postaji so ga izročili okrožnemu sodišču.

Par konjev je zapravil

Rakek, v oktobru.

Poročali smo že o tatvini dveh konj, ki ju je bil posestnik Milavec iz Maribora kupil na Rakeku in v Cerknici, ju nato izročil posestniku Francetu Urbasu iz Ivanjega sela, da mu ju prižene v Maribor. Po težkem prizadevanju je ljubljanski policiji nazadnje uspelo, da razjasni vso zgodbo.

France je Milavčeva konja nekaj dni potem, ko ju je prevzel, v resnici prignal v Logatec, kjer se je ustavil v neki gostilni, nato pa takoj poiskal 23letnega Matevža, ki je znan tihotapec. Z njim in še z nekim starejšim mešetarjem so se domenili, naj Matevž spravi konja čez mejo in ju v Italiji za lire proda. Matevž je prevzel živali in ju odgnal, a po kupčijskih poslih se je zamudil kar kakšne tri dni. Ko se je na tihem vrnil, se je skril doma s slabo vestjo: niti beliča ni prinesel čez mejo, skoraj ves izkupiček je zaveseljačil v Italiji, nekaj malega pa je na povratku iz strahu pred našimi obmejnimi organi nekje v gozdu skril. Policija je vse tri sleparje izročila sodišču. Konja sta bila vredna nekaj nad 10.000 din. Aretiranci bodo morali Milavcu škodo povrniti.

Sezonski delavci oškodovani za 65.000 din

Murska Sobota, sredi oktobra.

Mnogo se je govorilo pred dobrim mesecem o požaru, ki je uničil luksuzni avto pogodbenega poštarja Nikole Kapetanovića iz Prosenjakovcev. Zdaj se je izkazalo, da je bil avto namerno zažgan zaradi visoke zavarovalnine. Zaradi potratnega načina življenja poštarja Kapetanovića so že dalj časa sumili, da se morajo vršiti na pošti v Prosenjakovcih poneverbe. Po ponesrečenem požaru avtomobila so tudi oblastva uvedla v zadevi Kapetanovićevega poslovanja obširno preiskavo. Tudi Poštna hranilnica je po pregledu blagajne ugotovila primanjkljaj 65.000 din. Kapetanović je začutil, da mu tla postajajo prevroča, zato je na avtotaksiju pobegnil v notranjost države. Vse niti zasledovanja so vodile proti prestolnici in res se je posrečilo oblastvom Kapetanovića aretirati v Novem Sadu, odkoder so ga prepeljali v zapore v Murski Soboti.

Med tem časom se je vršila podrobna preiskava na prosenjakovski pošti. Verjetno je vsota poneverjenega denarja še večja, kakor se je to prvotno domnevalo. Sezonski delavci, ki so zaradi mednarodnega napetega položaja prišli predčasno domov, so zaprepaščeni izvedeli, da njihovi svojci niso prejeli po pošti nakazanega denarja iz Francije odnosno iz Nemčije. Njihovo ogorčenje nad brezvestnim poštarjem je toliko bolj upravičeno, ker so si ta denar prislužili v tujini v najhujšem naporu za prehranjevanje družine preko zime.

Hitro zasačeni tat

Mirna peč, sredi oktobra.

Oni dan ni bilo pri Špendalu, gostilničarju v Biški vasi pri Mirni peči, razen enega otroka, nikogar doma. Pa je prišel k njim 25 let star fant. Ni pa zavil v gostilniško sobo, temveč v novo zgrajeno hišo, kjer stanuje stara gospa Špendalova. V njeni sobi je takoj zagledal skrinjo, jo odprl in začel premetavati perilo. Kmalu je našel tri zlate prstane in jih vzel. Tedaj pa ga je domači otrok opazil in brž tekel ven, da bi poklical na pomoč, ker se sam ni upal zakričati nanj. K sreči sta prišla ravno takrat domov gospodar Janez in njegov brat Leopold. Ko ju je tat opazil, jo je hitro popihal. Srečo sta imela, da sta ga prepodila o pravem času, kajti tat bi bil premetal samo še nekaj perila in dosegel bi bil denar.

Bežal je proti vasi Jelše, gospodar pa za njim. Leopold pa je hitro šel k orožnikom, da jim je povedal, da je tat zbežal proti Trebnjemu. Orožnik je takoj telefoniral orožniški postaji v Trebnjem, da naj gredo po državni cesti proti Mirni peči, kjer bodo ujeli tatu. Ko je Polde tukaj opravil, se je hitro odpeljal s kolesom, kajti Janez je bil ujel tatu, toda ustrahovati ga ni mogel. Ko pa je prišel Leopold, sta mu vzela pas, ga zvezala in odgnala k orožnikom. Ko pa so bili že v Biški vasi, se jima je tat izmuznil in ušel. Zasledovala ga nista več. Tat je bežal po cesti proti Trebnjemu. Fant pa se je zmotil, če je mislil, da bo ušel iz zagate, kajti srečala sta ga trebanjska orožnika, ki sta ga prijela in pripeljala v Mirno peč, kjer je bil zaslišan, potem sta ga pa odgnala v Trebnje. Tat ni hotel povedati niti svojega imena.

Iz Prekmurja

Delavsko zavetišče v Murski Soboti

Murska Sobota, oktobra

Pred letom je bil v Murski Soboti v novozgrajeni lepi stavbi Delavskega doma odprt »Delavski azil«, ki je v enem letu svojega obstanka pokazal, kako prepotrebna je bila ta socialna ustanova za mesto in za vso Slovensko Krajino. Stotine sezonskih delavcev, ki prihajajo od vseh strani v mesto po informacije, ko odhajajo in ko prihajajo iz tujine, najdejo v delavskem azilu prijetno streho za prvo noč, da se odpočijejo po dolgi poti in velikem naporu in se potem osveženi in odpočiti vračajo na svoje domove.

Prav posrečena je bila misel za ustanovitev te socialne ustanove, ki se lahko primerja z najbolj urejenimi in vzornimi delavskimi prenočišči v velikih mestih najnaprednejših držav. Za odškodnino 4 din dobi v njem prenočevalec čisto posteljo in perilo ter ima na razpolago še kopelj. V prvem letu je v delavskem azilu prenočilo 1247 oseb. S samimi prispevki za prenočnino bi seveda ne bili pokriti stroški za vzdrževanje azila, ako ga ne bi mestna občina podprla z izdatnim zneskom, za kar gre občinskemu odboru polno priznanje.

Vlom. Nedavno noč so tatovi vdrli pri zadnjih vratih v prodajalno Bat'e v Murski Soboti. Posrečilo se jim je razbiti dnevno blagajno, iz katere so izmaknili 1.200 din. Zaenkrat še ni ugotovljeno, ali so ukradli tudi predmete iz blagovne zaloge. Vlomilci so bili verjetno neki prodajalci razglednic, ki so dan poprej bili večkrat v prodajalnici in si ogledovali lokal. V teku preiskave se je ugotovilo, da so vlomilci skušali zabrisati sledove za seboj na ta način, da so ovili roke v nogavice, ki so jih ukradli iz zaloge.

Obsojena vlomilska dvojica. Pred senatom soboškega okrožnega sodišča je bila razprava proti vlomilcu Jakobu Zveru in njegovi ženi Mariji. Obtožena sta že dolgo strahovala posestnike na Štajerskem z mnogoštevilnimi vlomi in tatvinami. Zver sam je že bil 10-krat kaznovan. Obtožena sta priznala še štiri vlome in sta bila obsojena Jakob na 3 leta robije in izgubo častnih pravic za 5 let, Marija pa na eno leto strogega zapora in izgubo častnih pravic za to dobo.

Naši na tujem

Iz Erkenschwicka (Nemčija) nam poročajo: Jugoslovensko društvo bo priredilo svojo jesensko veselico združeno z vinsko trgatvijo v nedeljo 23. t. m. v Velterjevi gostilni. Začetek ob petih popoldne. Na prireditev vabimo vsa okoliška društva. Veliko veselje nam bodo napravili, da jih bomo mogli v čim lepšem številu pozdraviti kot naše goste. Za dobro postrežbo in vedro zabavo bo preskrbel prav dobro društveni oder.

Iz Erkenschwicka (Nemčija) nam poročajo: Smrt je spet posegla v naše vrste in nam iztrgala našega vrlega člana in dolgoletnega vestnega blagajnika Jugoslovenskega narodnega društva Mihaela Lokarja. Blagi pokojnik je bil rojen 24. septembra 1870 pri Polšniku pri Litiji. Lokar je bil ustanovitelj društva in zvest član od 1921. leta, zaveden Slovenec in prijatelj društvenega življenja. Celih deset let je preskrbljeval »Domovino« članom in se trudil za naš narod prav do zadnje ure. Zapustil je štiri sinove in dve hčeri, ki so že vsi preskrbljeni. Z ženo Jožefino, rojeno Hriberšek iz Šoštanja, predsednico tukajšnjega Ženskega društva je živel v srečnem zakonu čez dvajset let. Koliko prijateljev je imel, je jasno pokazal njegov pogreb, ki se ga je udeležila velika množica, da ga spremi na zadnji poti do groba, kjer se mu je poklonila za zvestobo zvezna zastava. Društveni predsednik Alojz Petek mu je položil za zadnji pozdrav društveni venec na grob. Naj mu bo lahka tuja zemlja! Njegovim preostalim pa izrekamo prav iskreno sožalje!

Iz Gelsenkirchena (Nemčija) nam poročajo: Po dolgem času se tudi naše Jugoslovensko društvo sv. Barbare v Gelsenkirchenu na Westfalskem zopet oglaša in pošilja vsem rojakom v domovini najlepše pozdrave. V nedeljo 9. t. m. se je društvenega zborovanja, ki ga je otvoril društveni predsednik Jakob Vrhovc udeležilo prav lepo število rojakov. V svojem govoru se je predsednik spomnil našega preminulega ljubljenega kralja Aleksandra I., ki je prav na ta dan, pred štirimi leti postal žrtev zločinske roke. Še vedno skeli vsakega dobrega Jugoslovana ta huda rana, ko smo izgubili našega najboljšega očeta in vladarja. Vsi zborovalci so se dvignili pri njegovih besedah in zaklicali trikrat slava velikemu vladarju. Vsi želimo — je zaklical govornik, — naj bi nam Bog ohranil mnogo let našega mladega kralja Petra II. V svojem govoru se je predsednik spominjal onih lepih dni pred tridesetimi leti, ko je narodna zavednost vzbudila tudi v Gelsenkirchenu zavedne može, da so ustanovili naše društvo, ki naj bi spodbujalo člane k narodni zavednosti. Zborovalci so počastili spomin onih zavednih ustanoviteljev, ki jih že pokriva tuja zemlja. Hude čase je prestalo društvo, ko so se pojavljala nasprotna in celo sovražna društva. Toda društvo sv. Barbare ni klonilo in se ni dalo omajati. Vsa zahvala gre tistim možem, ki so znali društvo spretno in modro voditi, da je moglo kljubovati vsem nasprotnikom. Po krasno uspelem zborovanju je odbor sklenil, da bo obhajal slovesno tridesetletnico društvenega obstoja obenem z vinsko trgatvijo 23. oktobra ob petih popoldne v društveni dvorani pri Vollminghoffu, Bismarckstr. 222. Vse naše westfalske rojake vabi društvo kar najvljudneje k obilni udeležbi, da se lahko kaj lepega pomenimo in skupaj poveselimo.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vrši vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64 — Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija, štev. 1458-66 Ned Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice

Zdravstvo

Sol kot zdravilo

Z uporabo v kuhinji še daleč ni izčrpana uporabnost kuhinjske soli. Ne glede na mnoge druge načine uporabe se da kuhinjska sol uporabiti tudi za zdravje. Masiranje glave z zmerno slano vodo je dobro sredstvo proti izpadanju las. Če ima človek vnete in utrujene oči, čuti olajšanje, če si jih splakne z mlačno slano vodo. Da pomaga pri bolečinah v vratu grgranje s slano vodo in da je to dobro zlasti kot preprečevalno sredstvo ob vlažnem jesenskem ali pomladnem vremenu, je splošno znano. Priporočljivo je tudi potegniti v nos mlačno slano vodo, če se človeka prijemlje nahod. Slana voda za izplakovanje ust nadomesti v sili ustno vodo ter odstranjuje zobni kamen. Kopanje nog v mlačni slani vodi pospešuje krvni obtok, čigar motnje so navadno krive, da človeka zebe v noge.

Zdravim nogam koristijo kopeli v mlačni slani vodi kot sredstvo zoper utrujenost.

NEGOVANJE PAZDUHE

Pazduhe so izmed tistih telesnih delov, ki potrebujejo iz higienskih razlogov posebno nego in oskrbo. Znojne žleze, ki so porazdeljene po vsej telesni površini, so pod pazduho posebno goste. Zato izloča človek pod pazduhami več znoja kakor na drugih delih telesa.

Potenje samo po sebi ima lahko razne vzroke. Potimo se pri višji toploti, potimo se na telesnih delih, do katerih zrak ne more. Znan je tudi pojav tako imenovanega nervoznega potenja, če se ustrašimo ali razburimo. Potenje je večkrat tudi bolezenski pojav, n. pr. pri tuberkulozi, basedowski bolezni itd.

Najvažneje pri negi pazduhe je torej, da preprečimo čezmerno tvorbo potu tudi pozimi. Pazduhe moramo kolikor mogoče pogosto umiti z vodo in milom, kar je že zaradi tega posebno važno, ker gre sicer od njih neprijeten duh. Dobro je tudi, če jih izpiramo s francoskim žganjem in posipamo z dobrim pudrom.

Ženski vestnik

Kako sušimo zelenjavo

Zeleni peteršilj dobro operi, odstrani rjave liste in pusti, da se voda dobro izcedi. Razgrni na pečici bel prtič ali čist papir in na tenko položi vejice peteršilja, ki jih enkrat na dan preobrni, da se hitro posušijo in ne porjavijo. Zeelne lističe peteršilja potem oskubi, zdrobi in presej na situ. Ostala stebelca in kar je ostalo na situ shrani za v juho. Drobno presejan peteršilj pa porabi za druga jedila.

Če imaš hudo vroč štedilnik ali peč, potem podloži deske, da se ne sežge. Na prevroči pečici zelenjava rada porjavi, dobi okus sena in izgubi prvotni okus.

Ko se je peteršilj posušil, ga takoj spravi v vrečico na suh kraj. Korenček posuši na ta način, da ga najprej opereš in zrežeš na tenke ploščice, ali pa naribaj na ribežnu, kakor ga rabimo za kumare. Korenine od peteršilja posuši na isti način. Enako tudi kolerabice.

Stročji fižol zreži na tenke rezance in ga posuši, kakor gori povedano. Isto tako tudi zeleno.

Ohrovt ali zelje; list ohrovta ali zelja da juhi posebno dober okus, zato si ga tudi nasuši za zimo. Na močno nit naberi liste ohrovta ali zelja in jih obesi nad štedilnik. Listi sicer porumenijo, ne izgubijo pa svojega prvotnega okusa. Po ohrovtu ali zelju je juha vedno čista in ima dober okus.

Ko ukuhavaš paradižnike za zimo, ostane na situ vsa kožica od pretlačenih paradižnikov. Teh kožic nikar ne vrži proč, ampak jih večkrat operi v vodi in ocedi skozi sito, da odstraniš zrna paradižnikov. Nato kožice dobro otisni, jih daj na papir in v pečici posuši. Suhe shrani v vrečico, da se ne napraše, in ko kuhaš juho, jih dodaj juhi. S tem dobi juha lepo barvo in dober okus.

Za kuhinjo

Telečja jetra s čebulo. Pol kile telečjih jeter zreži na tenke koščke. Vsak košček malo potolci in povaljaj v moki. V kozi razbeli 8 dek masti in jetra hitro opeci po obeh plateh. Ko so jetra opečena, jih zloži v toplo skledo. Mast iz koze odcedi, ostalo, kar se je bilo v kozi prijelo, pa ostrgaj in prilij malo vode. Ko sok prevre, ga polij po jetrih. Na vrh pa položi v masti ocvrto čebulo. Zraven daš v koščkih kuhan krompir. Krompir malo osoli, ko ga daš kuhati.

Omaka iz jajc in redkve. Skuhaj tri jajca v trdo, jih olupi, izlušči rumenjake in jih pretlači skozi sito v skledico, prilij malo olja in kisa ter dobro zmešaj. Beljake drobno sesekljaj in jih primešaj. Redkev operi, olupi, zribaj na strgalniku in jo primešaj, vse skupaj malo osoli in dobro zmešaj. Če je omaka pregosta, dodaj še malo kisa. Kdor ljubi omako sladko, tedaj dodaj še malo sladkorja, pač po okusu. To omako daš h kuhani govedini.

Praktični nasveti

Plesen na ukuhanem sadju. Če sadje v kozarcih ni dobro zaprto ali pa ne dobro ukuhano, se rada pojavi na vrhu plesen. Pomagaš si lahko s tem, da nasuješ v kozarec, potem ko si plesen odstranila, za prst na debelo sladkorja v prahu. To prepreči plesnenje. Najbolje pa je tako sadje še enkrat prekuhati.

Domači zajci postanejo neplodni, ako so preveč rejeni. Tedaj jih je treba manj hraniti in pa pustiti jih, da se na prostem vsak dan malo preletijo.

Cvetlice v vazi ohranimo dalje časa sveže, če vržemo v vodo košček bukovega lesnega oglja. Oglje očisti vodo in jo ohrani delj časa svežo.

Kadar lupiš sadje, si nadrgni roke prej z limonovim sokom, ki prepreči, da se sadni sok tako ne vleže v kožo. Najbolje pa je, če kupiš tak nož, ki ne rjavi, in sadje ne dobi potem okusa po železu.

Kadar snažimo medene, bakrene, srebrne in druge kovinaste predmete s sidolom, imamo potem roke umazane in hrapave, krpe pa so vse črne. Ako si umijemo roke potem z mrzlo vodo in milom, postanejo zelo volne. Enako operimo krpe z milom v mrzli vodi takoj, ko smo nehali čistiti, oprale se bodo zelo lepo. Obenem pa imamo za prihodno čiščenje čiste krpe, ki ne smrde in se ne praši iz njih. Shranimo jih pa lahko v vsak predal, ker ne povzročajo neprijetnega duha v predalu.

Značaj se spozna po obrazu

Že davno so minili časi, ko je mogel človek živeti ločeno od sveta in z ljudmi sploh ne občevati. Zdaj mora človek srečavati vedno nove ljudi, o katerih ve po večini zelo malo ali pa nič. Kdo je človek, ki smo ga srečali v življenju? Pogosto si zastavimo to vprašanje. Morda dobimo o njem nekaj pojasnil od znancev ali prijateljev, toda tam nam povedo kvečjemu kaj o njegovih premoženjskih razmerah. Človeka pa najbolj zanimajo duševne lastnosti, značaj novega znanca. V tem pogledu si moramo ustvariti sodbo navadno sami in odločiti se moramo takoj, ali naj sploh občujemo z novim znancem ali ne. Tu nam torej ne kaže drugače kakor presojati človeka po zunanjosti.

Če gledámo človeka, opazimo najprej njegov obraz, obliko njegove brade in čela. Splošno je znano, da pomeni močno razvita brada odločnega človeka. Ljudje s slabo razvitimi bradami so slabiči. Pozor pa na tiste, ki imajo jamice v bradi. Baje ni priporočljivo omožiti se z moškim, ki ima jamico v bradi, ker so taki možje nezvesti. Visoko, gladko čelo je znak širokega obzorja. Če je čelo izbočeno, pomeni to, da je človek bahav in iznajdljiv. Ravno čelo povprečne velikosti imajo ljudje, ki znajo dobro uveljaviti svoje znanje v življenju. Nizko čelo kaže na svojeglavnega in malo sposobnega človeka. Pri ženski pomeni nizko čelo nestanovitnost in vrtoglavost. Zrasle obrvi kažejo na srečno zakonsko življenje.

Zelo važen del obraza je nos. Velik pomeni dober značaj. Po značaju slabi ljudje imajo majhne nosove. Če je gornji del nosu bolj razvit od konca, pomeni to, da prevladujejo pri človeku duhovne lastnosti nad čustvenimi. Močan koren nosu je nepobiten dokaz nagnjenja h gmotnim skrbem. Orlovski nos pa kaže na človeka močne volje, toda nestrpneža. Slabo razvit kakor potlačen del nosu med očmi pričata o neiskrenosti, vihravosti in lokavosti. Dolge nosove imajo navadno ljudje, ki jih radi vtikajo v tuje reči. Raven, ne posebno velik nos kaže na človeka odkritega, skladnega značaja.

Celo nosnice so baje važne za presojo značaja. Majhne nosnice imajo nestanovitni, duševno malo prožni ljudje.

Dobri poznavalci človeškega obraza trdijo, da si lahko po stisnjenih ustnicah ustvarimo pravo sodbo o človeku. Gornja ustnica nam kaže duševne lastnosti, spodnja pa telesne. Če je spodnja ustnica posebno razvita, kaže to na strastnega človeka. Ozke podolgovate ustnice imajo ljudje, ki ne polagajo posebne važnosti na čustvene stratni življenja. Ozke kakor stisnjene ustnice imajo marljivi skromni ljudje, debela ustnica pa je znak živahnega duha. Zelo ozke ustnice imajo zmerni ljudje.

Tudi velikost in oblika ušes imata svoj pomen pri presoji značaja. Gornji del uhlja nam kaže duševne lastnosti, spodnji pa čustvene. Večja ušesa imajo vztrajni ljudje. Uho ravnih potez kaže na odločnega človeka. Okrogla ušesa imajo povprečni ali podpovprečni ljudje.

Za glavno zrcalo človeškega značaja pa veljajo oči. Modre oči so navadno znak poštenosti, zvestobe in dobrotljivosti. Sive oči imajo odločni ljudje krepke volje, zelene in žolte pa kažejo na neiskrenost. Sicer pa nam ne toliko barva kakor odsev oči pove, kakšnega človeka imamo pred seboj.

× **Odpravljeni prazniki.** Nemško narodnosocialistično časopisje poroča, da so v bivši Avstriji odpravljeni prazniki deželnih patronov po vseh pokrajinah.

× **Koliko je stal strah pred vojno.** Zanimivo cenitev o celotnih stroških mobilizacije evropskih držav v teku septembra objavlja neki pariški list, ki ceni te izdatke na najmanj 50 miljard frankov. Od tega zneska odpade 8 miljard frankov na izredne izdatke Francije v zvezi z mobilizacijo. V Belgiji je mobilizacija trajala samo nekaj dni, vendar je zahtevala izdatek okrog 220 milijonov francoskih frankov. Belgijski finančni minister pa je vrhu tega najel eno milijardo frankov za povečanje narodne obrambe. Nizozemska je zaradi obrambnih priprav za mobilizacijo potrošila 2 miljardi frankov. Znatni so bili zlasti izredni izdatki Anglije. Te izredne izdatke cenijo na okrog 5 miljard francoskih frankov: k temu pa je treba prišteti še izdatke za mobilizacijo angleške mornarice v višini 12 milijonov funtov (t. j. 2.5 milijarde frankov), nadaljnih 5 milijonov funtov pa je Anglija potrošila za nabavo plinskih mask in za nujne priprave v zvezi z zaščito prebivalstva pred plinskimi napadi.

× **Letalo zašlo v roj komarjev.** Rimski listi poročajo, da je v bližini Barija zašel vojaški aeroplan v višini 500 metrov v ogromen in gost roj komarjev, ki so pilotu zakrili ves razgled. Takoj nato so komarji napolnili vse špranje letala in zašli tudi v motor, ki je prenehal delovati. Oba letalca sta se rešila s pomočjo padala, letalo pa je padlo na tla in se popolnoma razbilo.

× **Vitaminska industrija v Rusiji.** Temelji vitaminske industrije v Sovjetski Rusiji so bili položeni pred tremi leti z ustanovitvijo vseruskega znanstveno raziskovalnega zavoda v Moskvi. Zdaj delujejo trije sovjetski vitaminski zavodi in sicer v Moskvi, v Ščolkovi blizu Moskve in v Leningradu. Moskovski zavod izdeluje vitamin P proti angleški bolezni. Ta vitamin jemljejo bolniki po zdravniškem predpisu v kristalih ali pa raztopljen v čistem olivnem odnosno ribjem olju. Ščolkovski vitaminski zavod izdeluje vitamin C, ki pospešuje izmenjavo snovi in varuje človeka pred ustno gnilobo. Ta bolezen je zelo razširjena v severnih deželah, kjer je pravi bič prebivalstva. V prodajo prihaja vitamin C v zgoščenem sirupu ali pa v tabletah. Nedavno so začeli v tem zavodu izdelovati tudi provitamin A, ki pospešuje rast in odpornost proti nalezljivim boleznim. Leningrajski vitaminski zavod izdeluje tudi vitamin C. Pripravlja se pa zgraditev še treh novih vitaminskih zavodov za izdelovanje vitaminov C in E, ki preprečujeta neplodnost ter vitamina B, ki skrbi za pravilno delovanje prebavnih organov in pospešuje odpornost proti nalezljivim boleznim.

× **Nagrobniki prepovedani.** Ljudski komisar za obče zadeve je poslal pokopališkim upravam v Moskvi razglas, ki prepoveduje postavljanje vsakršnih versko pomembnih nagrobnih spomenikov. Na sovjetskoruskih pokopališčih smejo stati samo taki nagrobniki, ki imajo znak srpa in kladiva ali pa sovjetsko zvezdo. Verski obredi na grobovih so bili pa že prej prepovedani.

× **Jadralni polet pred tisoč leti.** Če smemo verjeti starim zapiskom, ki jih je odkril neki indijski starinoslovec Hidayet Hosayn v nekem hindujskem svetišču v Kalkuti, tedaj so imeli v Indiji že pred tisoč leti jadralno letalo, ki se ni dosti razlikovalo od dandanašnjih jadralnih letal. Zapiski vsebujejo natančen opis priprave, ki so jo uporabljali okrog l. 900. v Bengaliji. Zgraditelj te naprave iz mahagonija in bambusovih stebel se je lahko dalj časa mudil v zraku. Zakaj so v poznejšem času na to konstrukcijo pozabili, iz zapiskov ni razvidno.

× **Tovarna za štorkljina gnezda.** Da prodajajo ljubiteljem ptic gajbice za gnezda in ptičjo krmo, je splošno znano. Gajbice so izdelane po opazovanjih v naravi in se dobro obneso, to se pravi, da res privabljajo ptice, da se v njih naselijo. Letos je bila pa v danskem mestu Jutsku ustanovljena celo majhna tovarna. Danski kmetje so zelo veseli, če se jim naselijo na strehah štorklje. Isto velja za kmete po vsem svetu. Preprosto ljudstvo namreč veruje, da prinašajo štorklje srečo. Kmetje pa vidijo, da si spletajo štorklje gnezda na strehah dokaj malomarno in da se ne naselijo na strehah, kjer ni še nobenega začetka. Zato so jim prej nastavljali na strehe stara kolesa kmečkih vozov. To je služilo štorkljam za podlago, da so si laže spletle gnezda. Takih koles je pa zdaj malo pri rokah in zato jih nadomestujejo z narejenimi gnezdi.

× **Ali jo bodo obesili ali obglavili?** Pred nekaj meseci je bila na Dunaju obsojena na smrt Marta Marek, ker so ji dokazali, da je več oseb zastrupila, da bi na ta načičn prišla do njihovega premoženja. Proti smrtni obsodbi se je pritožila, najvišje sodišče pa je te dni potrdilo smrtno obsodbo. Samo o enem vprašanju bodo morali še razpravljati, in prav od tega zavisi življenje ali smrt Marte Marek. Bila je obsojena na smrt, v sodbi pa ni bilo izrečeno, na kakšen način naj se izvrši smrtna obsodba. V sodbi namreč manjka besede »z obešanjem«. Zagovornik Marekove dokazuje sedaj v izčrpni vlogi, da je na noben način ne morejo usmrtiti, ker je bil za časa sodbe v veljavi stari avstrijski zakon, po katerem bi jo morali obesiti. Medtem pa je bil v Avstriji uveljavljen zakon Nemčije, ki ne pozna smrtne obsodbe z obešanjem, marveč z obglavljenjem. Marekova pa ni bila obsojena na smrt z obglavljenjem, ampak samo »na smrt«, to je z obešanjem, ker so bili tedaj v veljavi še avstrijski zakoni. Nemški zakoni, pravi zagovornik, pa nimajo moči za nazaj in zato se more sodba Marekove spremeniti samo v ječo. O tem bo dunajsko najvišje sodišče te dni razpravljalo.

× **V enem mesecu ostarel in se zopet pomladil.** Alfer Barnes je bil zaposlen v neki strojni tovarni na Angleškem. Po nesreči mu je roka zašla v stroj in odrezali so mu tri prste. To pa niso bile edine posledice te nezgode. Kmalu po nesreči se je pojavila pri Barnesu, ki je šele 45 let star, popolna ostarelost. Izpadli so mu skoraj vsi lasje. Na novo zrastli lasje so bili čisto beli. Tudi sicer je Barnes v enem mesecu postal starček. Njegovi prijatelji ga na cesti niso več poznali. Pod takimi okoliščinami tudi ni mogel dobiti nobene nove zaposlitve. Tožil je torej tovarno za odškodnino. Ko so poklicali nepristranske izvedence in jih pozvali, naj skušajo preceniti starost Alfreda Barnesa, so mu prisodili 70 let. Sodišče je priznalo Barnesu enkratno odškodnino v znesku 26 funtov šterlingov in dosmrtno tedensko pokojnino 3 šilinge. Sedaj pa pride tisto, kar je najbolj čudno. Ko je postala sodna odločitev pravomočna, so začeli Barnesu zopet rasti črni lasje. Tudi telesno je postajal od dneva do dneva krepkejši in danes je že prav tak, kakor je bil pred svojo nesrečo. Ker pa velja sodna odločitev do njegove smrti, bo šel Barnes lahko mirno nasproti svoji novi mladosti.

Radio Ljubljana

od 23. do 30. oktobra 1938

Nedelja, 23. oktobra: 8.00: Radijski šramel. 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe. 9.45: Verski govor (g. dr. Vilko Fajdiga). 10.00: Igra na klavirju — 10.30: Pevski in orkestralni koncert društva »Grafika«. 12.00: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 17.00: Kmet. ura: Sadjevec in domači kis. 17.30: Koncert narodne glasbe. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Koncert. 21.30: Lahkih nog naokrog. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Narodne pesmi s spremljevanjem harmonike.

Ponedeljek, 24. oktobra: 12.00: Instrumentalni solistični koncert (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Zdravstvena ura: Razvoj higiene v Sloveniji. 18.20: Koroške narodne pesmi (plošče). 18.40: Narodopisne starine v Kamniku. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura: Potomci uskokov v Sloveniji. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Koncert v okviru proslave 10-letnega delovanja radijske postaje. 22.00: Napovedi, poročila 22.15: Koncert na wurliških orglah (plošče).

Torek, 25. oktobra: 11.00: Šolska ura. 12.00: Šramel: »Štirje fantje«. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Za naše deželane (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Pisan spored (igra radijski orkester). 18.40: Gradovi na Gorenjskem. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Vesela kronika. 20.00: A. Medved: Viljem Ostrovrhar, tragedija v 5 dejanjih. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lahka glasba.

Sreda, 26. oktobra: 12.00: Mojstri lahke glasbe (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Velike godbe na pihala (plošče). 14.00: Napovedi. 18.00: Mladinska ura: Lovci na mikrobe. Poučna igra za mladino. 18.40: Zasavsko Zagorje nekoč. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Uvod v prenos. 20.00 Prenos iz ljublj. opernega gledališča.

Četrtek, 27. oktobra: 12.00: Valčki, polke in koračnice (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Šramel »Škrjanček«. 14.00: Napovedi. 18.00: Pester spored radijskega orkestra. 18.40: Slovenščina za Slovence. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Savez Sokola kralj. Jugoslavije. 19.50: 10 minut zabave. 20.:: Prenos iz Maribora. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih igra radijski orkester.

Petek, 28. oktobra: 11.00: Šolska ura. 12.00: Pesmi iz naših dolin in planin (plošče). 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14.00: Napovedi. 18.00: Ženska ura: Varčujmo prav! 18.20: Slavne pevke (plošče). 18.40: Francoščina. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Cehi in cerkvene občine. 19.50: Zanimivosti. 20.00: Prenos akademije češkoslovaške lige v proslavo češkoslovaškega praznika. 22.00: Napovedi, poročila. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 29 oktobra: 12.00: Plošče. 12.45: Poročila. 13.00: Napovedi. 13.20: Plošče. 14.00: Napovedi. 17.00: Otroška ura. 17.40: Pisan drobiž (plošče). 18.00: Za delopust, igra radijski orkester. 18.40: Dvajset let svobode. 19.00: Napovedi, poročila. 19.30: Naša vina. 19.50: Beseda k prazniku. 20.00: O zunanji politiki. 20.30: Pisan ljudski večer slovenske narodne glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Kmečki trio.

SLAVA

Pisatelj: »Dvajset let sem potreboval, da sem prišel do spoznanja, da nisem za pisateljevanje.«

»Novinar: »Potem ste seveda prenehali pisati?«

Pisatelj: »Kaj še! Takrat je bilo že prepozno — postal sem že slaven!«

Kar ustrašila se je - tako velik je bil razloček! Kako je mogoče perilo tako lepo oprati? Se more še bolj truditi in mučiti kot se ona?

Prav gotovo ne, - to je pri Radionu tudi nepotrebno: brez drgnenja in mencanja postane perilo tako čudovito belo. Pri počasnem kuhanju se razvija v Radion raztopini na milijone kisikovih mehurčkov, ki prodirajo skozi perilo in prizanesljivo odstranijo vso nesnago, če je še tako trdovratna. Popolnoma čisto in popolnoma belo - je samo Radion belo perilo.

SCHICHT'OV
RADION
ni čistejše beline od Radion beline

ŠOLA SE MU POZNA

»Če ne boš takoj priden«, pravi oče svojemu najmlajšemu sinčku, »te pošljem v Kamerun k divjakom, da te požro.«

»Ah,« odgovori deček samozavestno »tega pa že ne boš storil. Kdor hoče v Kamerun, mora imeti 500 dolarjev, a ti mi jih gotovo ne boš dal.«

PIJANČEVA MODROST

»Ti pa tudi nikoli ne veš, kdaj imaš zadosti,« pravi žena možu, ki pride vinjen domov. »Vsaka žival ve, kdaj mora nehati piti!«

Mož: »O, če vodo pijem, tudi vem.«

Mali oglasi

2.500 DIN POTREBUJETE,
da zaslužite 1.000 din mesečno Pišite. »Anos«, Maribor, Orožnova ulica.

ODLOČNO IZJAVLJAM
da drugje ne kupujem več, kajti karkoli kupim v manufakturi Grajske starinarne Maribor, Vetrinska 10. sem vedno zadovoljen.

VSE TAPETNIŠKE IZDELKE,
linolej, preproge, zavese, odeje kupite najceneje pri »OBNOVA« F. Novak, Maribor, Jurčičeva ul 6.

KOLARSKEGA VAJENCA
sprejmem takoj. Osterc Andrej, Veržej, pošta Križevci.

ZA ZIMO!
vsakovrstno blago in vse potrebščine kupujte vedno le v trgovinah SENČAR, Mala Nedelja, Ljutomer in Strigova. Nakup jajc, putra, masla, zabele, suhih gob, svinjskih kož in vseh poljskih pridelkov. Zamenjava bučnic, sončnic in repice za prvovrstno olje.

Lep spomenik — dar pokojnim
Ogled spomenikov dolžnost interesentov
Stalna razstava — nizke cene
FRANJO KUNOVAR,
kamnoseštvo
Tel. 49-09
Sv. Križ — Ljubljana

Harmonike vseh tip in vrst po tovarniških cenah dobite v domu glasbe R. WARBINEK, Ljubljana, Miklošičeva cesta 4 (pri Frančiškanski cerkvi)

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

Št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, lep kromiran okrov s pismeno garancijo
Din 49.50
Štev. 62.301 ista s osvetljenimi kazalci in številčnico
(Radium)
Din 59.50
Zahtevajte cenik. Ki vam ga pošlje zastonj in poštnine prosto

H. Sotlner
Ljubljana 6
Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Kupuj domače blago!

Izdaja za konzorcij »Domovine« Josip Reisner. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jeran.